

Christelijke Hogeschool Windesheim

Opleiding voor Logopedie

Beperkte opleidingsbeoordeling

Inleiding

Dit visitatierapport bevat de beoordeling van de bestaande hbo-bacheloropleiding opleiding voor Logopedie van Christelijke Hogeschool Windesheim. De beoordeling is uitgevoerd door een visitatiepanel dat door NQA in opdracht van Windesheim is samengesteld. Het panel is in overleg met de opleiding samengesteld en is voorafgaand aan de visitatie goedgekeurd door de NVAO.

Het rapport beschrijft de bevindingen, overwegingen en conclusies van het panel. Het is opgesteld conform het *Beoordelingskader voor de beperkte opleidingsbeoordeling* van de NVAO (22 november 2011) en het *NQA Protocol 2013 voor de beperkte opleidingsbeoordeling*.

De visitatie heeft plaatsgevonden op 25 en 26 september 2013.

Het visitatiepanel bestond uit:

Mevrouw dr. M.A.R. Gijssel (voorzitter, domeindeskundige)

Mevrouw R.J.P. Dalemans PhD (domeindeskundige)

Mevrouw M.D.G. Hooglander (domeindeskundige)

Mevrouw M.P.E. Thissen (studentlid)

Mevrouw M. Snel, auditor van NQA, trad op als secretaris van het panel.

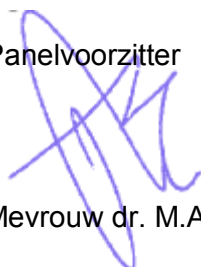
Bij de aanvraag werd door de instelling een kritische reflectie aangeboden die naar vorm en inhoud voldeed aan de eisen van het desbetreffende beoordelingskader van de NVAO en aan de eisen van het *NQA Protocol 2013*.

Het panel heeft de kritische reflectie bestudeerd en een bezoek aan de opleiding gebracht. De kritische reflectie en alle overige (mondeling en schriftelijk) verstrekte informatie hebben het visitatiepanel in staat gesteld om tot een weloverwogen oordeel te komen.

Het visitatiepanel verklaart dat de beoordeling van de opleiding in onafhankelijkheid heeft plaatsgevonden.

Utrecht, 25 november 2013

Panelvoorzitter

Mevrouw dr. M.A.R. Gijssel

Panelsecretaris

M. Snel BHRM & BEd

Samenvatting

Het visitatiepanel beoordeelt de kwaliteit van de hbo-bacheloropleiding Logopedie van Windesheim in Zwolle en in Almere als **voldoende**.

De voltijd opleiding Logopedie van Windesheim bestaat sinds 1986 in Zwolle. De opleiding is een relatief kleine opleiding met een redelijk stabiel studentaantal van ongeveer 250 studenten. In 2011 is Windesheim op de nevenvestiging Windesheim Flevoland in Almere een voltijd programma Logopedie gestart. De opleiding leidt op tot dezelfde logopedist, maar volgens een ander onderwijsconcept.

Standaard 1 Beoogde eindkwalificaties

De opleiding leidt haar studenten op tot allround logopedist. Als logopedist adviseren en behandelen zij kinderen en volwassenen met stoornissen op vijf vakgebieden: stem, spraak, taal, gehoor en eten/drinken. De opleiding volgt het landelijk ontwikkelde opleidingsprofiel *Compass* waarin de kwalificaties voor logopedist zijn uitgewerkt. Het opleidingsprofiel is gebaseerd op het beroepsprofiel van de NVLF¹ en de richtlijnen die de wet BIG² voorschrijft. Daarmee voldoet het opleidingsprofiel van de opleiding aan de landelijke geldende eisen die zijn afgestemd met het werkveld. De beoogde eindkwalificaties komen overeen met bachelorniveau.

Na afronding van de opleiding beschikken afgestudeerden logopedisten over negen competenties in drie gebieden: 1) preventie, zorg, training en advies; 2) organisatie; 3) beroep. De opleiding heeft de set kwalificaties (*Compass*) uitgewerkt naar een eigen onderwijskader dat uitgaat van drie opleidingsniveaus en aangevuld met een Windesheimcompetentie 'Zelfsturing op studie en loopbaan'. In 2011 heeft het landelijke studierichtingleiders Overleg Logopedie de kennis en vaardigheden voor logopedist vastgesteld in het *National Transcript*. De opleiding heeft deze omgezet naar een Body of Knowledge & Skills (BoKS). De uitgangspunten in het *National Transcript* zijn gespiegeld aan Europese uitgangspunten (Netques). De opleiding volgt deze eisen. Via het SRO-L blijft de opleiding op de hoogte van ontwikkelingen in Nederland en Europa. Daarnaast volgt de opleiding Europese ontwikkelingen via de beroepsvereniging en laat zij zich adviseren door de eigen werkveldadviescommissie.

Het panel beoordeelt standaard 1 als **goed**.

Standaard 2 Onderwijsleeromgeving

De onderwijsprogramma's in Almere en in Zwolle zijn gebaseerd op dezelfde inhoudelijke uitgangspunten (de beoogde eindkwalificaties). De manier waarop zij hieraan werken en de omgeving waarin dat gebeurt (Almere of Zwolle), verschilt.

---

¹ NVLF: Nederlandse Vereniging voor Logopedie en Foniatrie

² Wet BIG: wet op de beroepen in de individuele gezondheidszorg

Almere

Per 2011 biedt Windesheim Flevoland de opleiding Logopedie als vierjarig programma in voltijd aan. Via het onderwijsconcept Samen-werkend-leren en de leerlijnen die ten grondslag liggen aan de opzet en vormgeving van het programma, biedt Logopedie Almere een samenhangend programma. Daarbij zijn onderwijseenheden binnen een leerlijn en tussen leerlijnen op elkaar afgestemd. De inhoud die de opleiding aan de orde stelt, wordt als positief beoordeeld. De onderzoekslijn loopt als een rode draad door het programma heen en kan nog verder aangezet worden. Het hele ontwikkelproces van de student wordt begeleid en ondersteund vanuit de studentbegeleiding. In het eerste jaar is er specifiek aandacht om de aansluiting te bevorderen. Ook heeft de opleiding aandacht voor individuele vragen van studenten op het gebied van bijvoorbeeld minoren of in het geval van een functiebeperking. Over de faciliteiten in Almere stelt het panel vast dat deze toereikend zijn en voorzien in de groei van de opleiding. De logopedische voorzieningen vragen aandacht. Verder wordt de opleiding verzorgd door een capabel team van docenten, dat beschikt over de juiste kennis en ervaring.

Het panel beoordeelt standaard 2 als **voldoende**.

Zwolle

De opleiding Logopedie in Zwolle wordt voltijd aangeboden (240 studiepunten). De opleiding in Zwolle biedt eveneens een gestructureerd helder en doordacht programma. Het programma laat een goede mix van kennis en vaardigheden zien. De afstemming tussen verschillende onderdelen die elkaar opvolgen kan worden verduidelijkt. De opbouw en aandacht voor de ontwikkeling van de beroepsvaardigheden in de integrale leerlijn en de praktijk leerlijn waardeert het panel als positief. Via de andere leerlijnen wordt deze ontwikkeling van beroepsvaardigheden ondersteund. De inhoud die in de opleiding aan bod komt, is relevant, actueel en getuigt van het gewenste niveau. Daarbij is aandacht voor internationalisering.

De opleiding besteedt eveneens aandacht aan de ontwikkeling van onderzoeksvaardigheden. De aandacht voor evidence based handelen kan de opleiding uitbreiden. Het hele ontwikkelproces van de student wordt in Zwolle begeleid en ondersteund vanuit studieloopbaanbegeleiding. Binnen dit programma is naast de expliciete aandacht voor de individuele ontwikkeling ook aandacht voor een goede aansluiting met de vooropleiding in het eerste jaar of het bieden van ondersteuning in het geval van een functiebeperking. Voorzieningen waar studenten in Zwolle gebruik van kunnen maken, zijn toereikend. Ten slotte beschikken de docenten van de opleiding over de juiste kwalificaties om het onderwijs te verzorgen en verder te ontwikkelen.

Het panel beoordeelt standaard 2 als **voldoende**.

Standaard 3 Toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties

Voor de opleiding Logopedie in Zwolle en Almere geldt dat er gevarieerd getoetst wordt in lijn met de gehanteerde onderwijsmodellen. De toetsen zijn gericht op het behalen van de beoogde competenties. De toetsen sluiten aan bij de leerlijnen en werkvormen die in de curricula centraal staan. Voor studenten is helder wat en hoe er getoetst wordt en hoe er beoordeeld wordt.

De opleiding Logopedie in Zwolle zal het overkoepelende toetsbeleid herijken. Dit is een logische stap na de onderwijshervorming die de opleiding heeft doorgemaakt. Voor de opleiding Logopedie in Almere geldt dat zij de gehanteerde richtlijnen duidelijker kan expliciteren.

Voor de kwaliteitsborging hanteert de opleiding duidelijke instrumenten. Vanuit verschillende commissies wordt toegezien op de gewenste kwaliteit.

Het panel heeft van beide opleidingslocaties een representatieve selectie van resultaten ingezien. Van de Logopedie Almere betrof dat een selectie van resultaten van de eerste twee studie jaren. Van de opleiding in Zwolle heeft het panel van vijftien afgestudeerden een set eindwerkstukken bestudeerd waarin de eindkwalificaties van de opleiding worden aangetoond. Op grond hiervan beoordeelt het panel de kwaliteit van de gerealiseerde resultaten voor beide opleidingslocaties als voldoende. Voor de locatie Zwolle heeft het panel op basis van de bestudeerde eindresultaten van afgestudeerden enkele verbeterpunten genoemd die de opleiding kan meenemen in de verdere ontwikkeling van de afstudeerfase.

Het panel beoordeelt standaard 3 als **voldoende**.

Inhoudsopgave

1	Basisgegevens van de opleiding	11
2	Beoordeling	13
	Standaard 1 Beoogde eindkwalificaties	13
	Standaard 2 Onderwijsleeromgeving	15
	Standaard 3 Toetsing en gerealiseerde resultaten	24
3	Eindoordeel over de opleiding	24
4	Aanbevelingen	24
5	Bijlagen	24
	Bijlage 1: Eindkwalificaties van de opleiding	24
	Bijlage 2: Overzicht opleidingsprogramma	24
	Bijlage 3: Deskundigheden leden visitatiepanel en secretaris	24
	Bijlage 4: Bezoekprogramma	24
	Bijlage 5: Bestudeerde documenten	24
	Bijlage 6: Overzicht bestudeerde afstudeerwerken	24
	Bijlage 7: Verklaring van volledigheid en correctheid	24

1 Basisgegevens van de opleiding

Administratieve gegevens van de opleiding

1. Naam opleiding in CROHO	Opleiding voor Logopedie
2. Registratienummer opleiding in CROHO	34578
3. Oriëntatie en niveau	Hbo-bachelor
4. Aantal studiepunten	240
5. Variant(en)	Voltijd
6. Locatie(s)	Almere Zwolle
7. Jaar vorige visitatie en datum besluit NVAO	Vorige visitatie: 2007 Besluit NVAO: 23 september 2009
8. Code of conduct	Is getekend

Administratieve gegevens van de instelling

9. Naam instelling	Christelijke Hogeschool Windesheim
10. Status instelling	Bekostigd
11. Resultaat instellingstoets kwaliteitszorg	Niet bekend

Kwantitatieve gegevens Logopedie Zwolle

Doorstroomgegevens Logopedie Zwolle

	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Instream	72	103	98	88	79	81
Totaal studentenaantal	228	260	301	303	291	266
Uitval	27	22	37	42	43	Nog niet bekend
Gemiddelde studieduur	1.14	1.53	1.06	0.82	1.21	bekend
Uitstroom	44	35	49	49	63	Nog niet bekend
Gemiddelde studieduur	3.78	3.70	3.91	3.78	3.88	bekend

Afstudeerrendement Logopedie Zwolle

Afstudeerrendement Per cohort	Na 2 jaar cumulatief	Na 3 jaar cumulatief	Na 4 jaar cumulatief	Na 5 jaar cumulatief	Na 6 jaar cumulatief
2007	3%	4%	43%	60%	61%
2008	5%	11%	54%	65%	65%
2009	1%	4%	-	-	-
2010	-	-	-	-	-
2011	-	-	-	-	-
2012	-	-	-	-	-

Gerealiseerde docent-studentratio: 1:29,85

Gemiddeld aantal contacturen³ per opleidingsfase van de studie (jaar/semester)

Fase opleiding	Aantal contacturen	Begeleiding werkveld
Jaar 1 – major	17,5 uur p. week	Gedurende Oriëntatiestage 40 uur begeleiding door logopedist-begeleider op stageplaats
Jaar 2 – major	15 uur p. week	
Jaar 3 – stage 1 en Project	22 uur p. semester	Min. 4 dagen p. week door logopedist-begeleider op stageplaats
Jaar 3 – minor ‘Logopedie en Audiologie’	120 uur p. semester	
Jaar 3 – minor ‘Opleiden in de Zorgpraktijk’	42 uur p. semester	Begeleiding door opdrachtgever werkveld
Jaar 4 – stage 2	23 uur p. semester	Min. 4 dagen p. week door logopedist-begeleider op stageplaats
Jaar 4 – minor ‘Praktijkgericht Onderzoek Logopedie’	58 uur p. semester	Begeleiding door opdrachtgever werkveld

Kwantitatieve gegevens Logopedie Flevoland - Almere

Doorstroomgegevens Logopedie Flevoland

	2011	2012	2013
Instroom	16	26	35
Uitval	7	14	-
Uitstroom	Nvt	Nvt	Nvt

Gerealiseerde docent-studentratio: 1:23

Gemiddeld aantal contacturen per opleidingsfase van de studie (jaar/semester)

Fase opleiding	Aantal contacturen	Begeleiding werkveld
Jaar 1 – major	16-20 uur p. week	Tijdens praktijkleren door praktijkbegeleider
Jaar 2 – major	12-16 uur p. week	Tijdens praktijkleren door praktijkbegeleider
Jaar 3 – major	8-12 uur p. week	Tijdens praktijkleren door praktijkbegeleider; begeleiding Comakership door opleiding en praktijkbegeleider
Jaar 3 – minor	Afhankelijk van de gekozen minor	Afhankelijk van de gekozen minor
Jaar 4 – major	4-6 uur p. week	Tijdens praktijkleren door praktijkbegeleider; begeleiding Comakership door opleiding en praktijkbegeleider

³ De opleiding hanteert als definitie voor ‘contactuur’: een ingeroosterd les,-begeleidingsuur.

2 Beoordeling

Het visitatiepanel beschrijft hieronder per standaard van het NVAO beoordelingskader de bevindingen, overwegingen en conclusies. Het eindoordeel over de opleiding volgt in hoofdstuk 3, de aanbevelingen in hoofdstuk 4.

De opleiding Logopedie van Windesheim bestaat sinds 1986 in Zwolle als onderdeel van de Christelijke Hogeschool Windesheim. De opleiding is relatief klein met een redelijk stabiel studentaantal van ongeveer 250 studenten. De opleiding Logopedie is op de locatie Flevoland Almere in het studiejaar 2011-2012 gestart met een eerste groep studenten. In september 2013 is het derde jaar begonnen en is de opleiding met een eerste groep gestart in de Blended Learning variant. De opleiding biedt het programma op de twee locaties in voltijd aan. De manier waarop zij dat doet verschilt per locatie.

In onderliggend rapport geldt dat bevindingen en overwegingen en conclusies voor het programma in Almere en het programma in Zwolle van toepassing zijn, tenzij anders is aangegeven. De verschillen komen vooral tot uiting bij de standaarden 2 en 3.

Standaard 1 Beoogde eindkwalificaties

De beoogde eindkwalificaties van de opleiding zijn wat betreft inhoud, niveau en oriëntatie geconcretiseerd en voldoen aan internationale eisen.

Bevindingen

De opleiding sluit aan bij het *Beroepsprofiel Logopedist van de Nederlandse Vereniging voor Logopedie en Foniatrie (NVLFF, 2003)*. De NVLFF onderscheidt vijf vakgebieden: stem, spraak, taal, gehoor en eten/drinken. Logopedisten adviseren en behandelen kinderen en volwassenen met stoornissen op deze gebieden, in het onderwijs, in de intramurale gezondheidszorg en als vrijgevestigd beroepsbeoefenaar. Het Beroepsprofiel Logopedist is voor de opleidingen Logopedie vertaald naar het opleidingsprofiel *Compass (2005)*. Daarin zijn negen competenties voor de logopedist uitgewerkt, verdeeld over drie gebieden: 1) preventie, zorg, training en advies; 2) organisatie; en 3) beroep. In het eerste gebied vervullen logopedisten de rol van zorgaanbieder/therapeut, trainer, adviseur of coördinator. In het tweede gebied zijn ze manager, ondernemer of begeleider/coach. In het derde gebied worden de rollen beroepsbeoefenaar en innovator onderscheiden. De competenties zijn in het profiel uitgewerkt in deelcompetenties en beroepstaken. Ook zijn de beroepscompetenties in *Compass* gerelateerd aan indicatoren voor bachelorniveau, i.c. de Dublin descriptoren. In een matrix is helder uitgewerkt in welke competenties de vijf Dublin descriptoren aan de orde komen.

De eindkwalificaties van de opleiding zijn de beroepscompetenties zoals opgenomen in het opleidingsprofiel *Compass* (zie bijlage 1). De opleiding heeft de eindkwalificaties gedefinieerd op drie opleidingsniveaus: basis (1), gevorderd (2) en bachelor (3). Niveau 3, zoals gehanteerd door Windesheim, komt overeen met het beheersingsniveau 4/5 uit *Compass*. Met het hanteren van de drie niveaus komt het verschil tussen de beheersingsniveaus (in termen van complexiteit, verantwoordelijkheid en transfer) sterker tot uitdrukking. De opleiding heeft de set eindkwalificaties aangevuld met de elfde studieloopbaancompetentie van Windesheim 'Zelfsturing op studie en loopbaan'. De elfde Windesheimcompetentie is uitgewerkt in vijf loopbaantaken waar de student gedurende de opleiding aan werkt: kwaliteitenreflectie, motievenreflectie, werkexploratie, loopbaansturing en netwerken. Deze zijn op een goed niveau uitgewerkt en zijn in het programma opgenomen in de leerlijn studieloopbaanbegeleiding (Zwolle) respectievelijk studentbegeleiding (Flevoland).

De eindkwalificaties zijn vastgelegd in het studentenstatuut van de opleiding (2012). De opleiding heeft de eindkwalificaties op een inhoudelijk consistente manier vertaald naar leerdoelen voor de onderwijseenheden. Daarbij vindt de opleiding het belangrijk dat zij studenten aflevert die nadrukkelijk goed zijn in klinisch redeneren en beschikken over een zelfkritisch vermogen. Specifiek voor de opleiding in Zwolle geldt, dat zij expliciet aandacht heeft voor de thema's 'jong' en 'oud'. Het panel is hierbij van mening dat de opleiding het thema 'jong' als profilering nog meer aandacht kan geven. Daarbij kan de opleiding verbinding zoeken met bestaande lectoraten. Voor de opleiding van Windesheim Flevoland geldt dat zij in het programma aanvullend aandacht heeft voor het ontwikkelen van een ondernemende houding bij studenten.

In 2011 heeft het studierichtingsleiders Overleg Logopedie (SRO-L) het *National Transcript* opgesteld. Daaraan heeft de opleiding de BoKS ontleend die zij heeft verwerkt in haar curricula (Competentiematrix Zwolle en Almere). Het *National Transcript* beschrijft de kern van het beroep in Nederland en welke kennis, vaardigheden en attitude tot het onderwijspakket van de logopedieopleidingen in Nederland behoren. Bij de ontwikkeling van het *National Transcript* heeft het SRO-L geconcludeerd dat de eisen van de Nederlandse opleidingen goed passen binnen de Europese minimumstandaarden (Netques). Europese ontwikkelingen voor het beroep en de manier waarop de Nederlandse logopedieopleidingen zich daartoe verhouden, worden verder gevolgd vanuit de NVLF. De NVLF is lid van het CPLOL⁴ waar in Europees verband de benoemde kennis, vaardigheden en competenties voor logopedisten aan de orde worden gesteld. De opleiding onderschrijft de visie van de NVLF en het CPLOL.

Het landelijke beroepsprofiel van de NVLF is rond de visitatie van de opleiding herzien. Eventuele aanpassingen zullen in *Compass* worden opgenomen. Windesheim zal deze aanpassingen vervolgens naar haar curricula doorvertalen.

De opleiding gaat voor de uitwerking van een aantal vakinhoudelijke leerlijnen uit van de BoKS, waaronder Onderzoek & Behandeling (O&B) in Flevoland en Onderzoek, Diagnostiek en Behandeling (ODB) in Zwolle.

---

⁴ CPLOL: Comité Permanent de Liaison des Orthophonistes/Logopèdes de l'Union Européenne

Deze inhoudelijke ontwikkellijnen lopen als rode draden door het curriculum en binnen deze vakinhoudelijke lijnen is aandacht voor evidence based handelen en het klinisch redeneren.

Ontwikkelingen in de eigen werkvelden (Zwolle en Almere) worden gevolgd door de contacten met stage-instellingen en door de eigen werkzaamheden van docenten in het werkveld. Verder hebben beide locaties een eigen werkveldadviescommissie (WAC) waarin relevante partijen uit de regio participeren. De WAC's geven onder andere feedback op de uitwerkingen van de eindkwalificaties in de onderwijseenheden en kijken daarbij in hoeverre de uitwerkingen van de opleiding aansluiten bij de behoeften in het werkveld en wat trends zijn waar de opleiding rekening mee kan houden.

Overwegingen en conclusie

De opleiding Logopedie van Windesheim leidt haar studenten op tot breed georiënteerde professionals voor alle logopedische werkvelden en doelgroepen. Het panel is van oordeel dat de opleiding goed aansluit op het beroepsprofiel van de NVLF en competentieprofiel van het SRO-L (*Compass*, 2005) en daarmee op de eisen die gelden vanuit de Wet BIG.

Het competentieprofiel dat de opleiding volgt is overtuigend inhoudelijk relevant voor het opleidingsdomein. Het sluit tevens aan op de internationale richtlijnen voor bachelorniveau.

De opleiding herkent zich in de beroepsinhoudelijke visie van het Europese CPOLO en sluit in de BOKS daarop aan. Ook via het NVLF volgt zij de ontwikkelingen in Europa.

Het panel herkent de brede profilering van de opleiding.

De opleiding heeft de eindkwalificaties gedefinieerd voor haar eigen onderwijskader dat uitgaat van drie niveaus. Deze set heeft de opleiding aangevuld met een Windesheim-competentie 'Zelfsturing op studie en loopbaan'. Hierbinnen heeft de opleiding aandacht voor de ontwikkeling van onder meer het zelfkritisch vermogen. De uitwerking van eindkwalificaties naar leerdoelen is goed. Deze toetst zij eveneens aan de wensen vanuit het eigen regionale werkveld via docenten en de werkveldadviescommissie. Zo speelt de opleiding in op regionale behoeften.

Het panel komt op basis van bovenstaande overwegingen tot het oordeel **goed**.

Standaard 2   Onderwijsleeromgeving

Het programma, het personeel en de opleidingsspecifieke voorzieningen maken het voor de instromende studenten mogelijk de beoogde eindkwalificaties te realiseren.

Bevindingen

De hogeschool leidt in Almere en in Zwolle op voor dezelfde logopedist, maar doet dat volgens een ander opleidingsprogramma en met een ander docententeam. Om te waarborgen dat de opleiding op beide locaties de juiste inhoud bevat, hanteert zij de eindkwalificaties zoals beschreven bij standaard 1. Deze eindkwalificaties, c.q. de uitwerkingen daarvan, zijn op consistente wijze terug te vinden in het onderwijsontwerp en toetsplan, de competentiematrices en de overzichten van de curricula.

De eindkwalificaties zijn verder helder uitgewerkt in leerdoelen die voor studenten zijn terug te vinden in het onderwijsmateriaal. Het onderwijsmateriaal wordt aangeboden in N@Tschool, de elektronische leeromgeving van de hogeschool.

In de competentiematrices heeft de opleiding per locatie zichtbaar gemaakt welke competenties op welk niveau (basis, gevorderd en bachelor) waar aan bod komen. Zo is de relatie tussen de eindkwalificaties en de programmaonderdelen zichtbaar gemaakt. In het vierde jaar werkt de student aan de eindkwalificaties op bachelorniveau. Afhankelijk van de gekozen minor kan de student ook in het tweede semester van jaar 3 aan competenties op bachelorniveau werken.

Omdat het programma, het personeel en de voorzieningen per locatie verschillen, zijn de bevindingen voor Flevoland Almere en voor Zwolle apart beschreven.

Logopedie Flevoland - Almere

Programma

De opleiding Logopedie heeft afgelopen september (2013) de derde lichter studenten in Almere verwelkomd. Het derde studiejaar is voor het eerst begonnen. Ook is de Blended Learning variant voor het eerst gestart.

Het studiemateriaal van de eerste twee studiejaar en het eerste semester van jaar 3 is volledig uitgewerkt. Het beleid voor de minoren en de opzet van het vierde studiejaar zijn bekend. Dit is zichtbaar in het *Onderwijsontwerp*, het *Toetsplan* en de *Competentiematrix*. De inhoud van het onderwijsprogramma is voor de reguliere voltijd en voltijd variant Blended Learning identiek.

Samen-werkend-leren

Om de beoogde kwalificaties eigen te maken, werkt de opleiding volgens het onderwijsconcept *Samen-werkend-leren* (2012). Dit beschrijft het didactische onderwijsconcept en -model van Windesheim Flevoland. De Body of Knowledge and Skills, samenwerken aan praktijkopdrachten en Comakerships, werken aan een waarde(n)volle professionele ontwikkeling, onderzoekend leren en ondernemend leren staan hierin centraal.

In het programma komt dat tot uiting in vier leerlijnen: de Body of Knowledge & Skills; de Praktijkleerlijn; de Onderzoeksleerlijn; de Studentbegeleiding. De praktijkleerlijn is het uitgangspunt voor de ontwikkeling van de competenties en is in omvang de grootste leerlijn. In deze leerlijn werkt de student in de praktijk of aan opdrachten voor de praktijk. De kennis en vaardigheden die hiervoor nodig zijn, ontwikkelt de student in de andere leerlijnen. In een curriculumoverzicht zijn de verschillende programmaonderdelen gepresenteerd per studiejaar en gerelateerd aan de vier leerlijnen (zie bijlage 2).

Voor elke onderwijseenheid heeft de opleiding vastgesteld aan welke beroepscompetenties de onderwijseenheid bijdraagt en welke kennis en vaardigheden (BoKS) hierin behandeld worden. De beoogde competenties, kennis en vaardigheden zijn per onderwijseenheid geoperationaliseerd in leerdoelen gericht op kennis, vaardigheden en houding. In de studiehandleidingen van de onderwijseenheid is dat helder weergegeven.

Het panel constateert daarbij dat de lesinhoud binnen een leerlijn volgtijdelijk is opgezet waardoor er een opbouw in moeilijkheid ontstaat.

Binnen de *Praktijkleerlijn* worden de beoogde beroepscompetenties integraal ontwikkeld. Dit gebeurt in beroepscontexten die de logopediepraktijk weerspiegelen. Werkvormen die de opleiding inzet, zijn: praktijkopdrachten, stages, Comakerships en het afstuderen. In praktijkopdrachten en stages leren studenten van ervaringen (ervaringsgericht leren) en in de Comakerships leren studenten van het werken aan en opleveren van een beroepsproduct of -dienst (producerend leren). Praktijkopdrachten en Comakerships worden individueel of in groepen van drie tot vijf studenten uitgevoerd.

Vanaf jaar 1 werken studenten aan opdrachten in de beroepspraktijk. Zij voeren bijvoorbeeld een dossieranalyse uit, voeren (een deel van) een logopedische behandeling uit en verrichten een taalgerichte activiteit met een groep kinderen. Een ander voorbeeld is de praktijkopdracht 'Het Afasiecentrum', waarin studenten mede aan de hand van een bezoek aan een afasiecentrum (de communicatie van) cliënten met afasie in de chronische fase observeren en contact met hen leggen. Naar aanleiding van deze ervaringen stellen studenten een groepsbehandelplan op voor deze patiëntengroep. Een echte hulpvraag van het Afasiecentrum Flevoland ligt hieraan ten grondslag.

Via de opdrachten in de praktijk is mede geborgd dat studenten in het eerste jaar een duidelijk beeld krijgen van het brede logopedische werkveld, zodat zij zich goed kunnen oriënteren op het beroep. Naast de twee korte stages (vrije vestiging en SBO school) leggen zij daarvoor verschillende werkveldbezoeken af. In jaar 2 vindt verdieping in het praktijkleren plaats. Vanaf jaar 3 staat het werken met en voor cliënten centraal (competentiegebied I). Studenten lopen dan in verschillende settings stage. Ze maken een eigen plan van aanpak, op basis waarvan ze toewerken naar het beheersen van de deelcompetenties op bachelorniveau. Een verplicht onderdeel hierbij is het opstellen van een evidence based behandelplan. Met betrekking tot de aandacht voor EBP is het panel van oordeel dat de opleiding dit meer kan integreren in de logopedische praktijk, in het bijzonder in de onderdelen binnen cliëntgecentreerde zorg ('leer de taal van de cliënt te horen' en 'wat is de echte hulpvraag van de cliënt').

Vanaf studiejaar 3 werken studenten ook aan hun eerste *Comakership*; een voor Windesheim Flevoland unieke onderwijsvorm waarin studenten werken aan een echt (onderzoeks)project in opdracht van een externe instelling, praktijk of organisatie (Windesheim Flevoland, 2012). In de Comakerships ontwikkelen studenten de beroepscompetenties uit de competentiegebieden II en III op gevorderd en bachelor niveau. Aan de Comakership ligt een tripartiete overeenkomst ten grondslag tussen, student, opleiding en externe opdrachtgever. Hierin zijn het resultaat (product of dienst) en randvoorwaarden voor begeleiding en beoordeling vastgelegd. Comakerships omvatten bijvoorbeeld een praktijkgericht onderzoek, zoals het evalueren van cliënttevredenheid; of het aanpassen van protocollen of ontwikkelen van voorlichtingsmateriaal om de kwaliteit van logopedische zorg te verbeteren.

Via de Comakerships beoogt de school ook de gewenste ondernemende houding bij studenten te ontwikkelen, iets waar Windesheim Flevoland zich mee profileert.

Studenten worden hierop voorbereid in jaar 2 via de onderwijseenheid 'Werken in en vanuit een organisatie'. De school besteedt ook aandacht aan de ontwikkeling van de ondernemende houding in de *Special Weeks* die twee keer per jaar plaatsvinden en waarin studenten worden uitgedaagd om als jonge professional aan een thema of opdracht te werken. Thema's van de *Special Weeks* variëren en spelen direct in op actualiteiten. Zo hebben studenten van de opleiding met andere opleidingen een keer een virtuele zorginstelling opgezet.

Het panel heeft de resultaten van de eerste twee studiejaar gezien en herkent dat de opleiding een aanzet heeft gedaan voor de ontwikkeling van de gewenste ondernemende houding en deze nog verder kan stimuleren en ontwikkelen in de latere studiejaar.

Studenten zijn tevreden over de inhoud van het programma. Zij uiten zich onder meer positief over de eerstejaars onderdelen stem en de praktijkopdracht in het afasiecentrum en de tweedejaars onderdelen fonetiek, gezondheidsrecht en praktijkleren. Naar aanleiding van kritische noten van studenten over neurologie en professionele communicatie heeft de opleiding aanpassingen doorgevoerd. Ook herkennen studenten de opbouw in moeilijkheidsgraad in het curriculum en de samenhang tussen de verschillende onderdelen.

Het panel heeft van de opleiding vernomen dat via praktijkleren en de Comakerships logopedische praktijken, scholen en zorginstellingen zich hebben verbonden aan de opleiding in Almere. Vanuit de verschillende contacten die de opleiding heeft, beschikt zij over voldoende opdrachten om de Comakerships vorm te geven. In principe gaan studenten zelf op zoek naar opdrachten of stageplekken. Mocht dat niet lukken dan kunnen zij gebruik maken van de portefeuille van de school.

Vanuit de *BoKS-leerlijn* wordt aan de gewenste kennis en vaardigheden gewerkt. In een aparte BoKS-matrix is de relatie tussen de logopedische deelgebieden en ondersteunende kennisgebieden met de onderwijseenheden zichtbaar gemaakt. Dit laat zien dat de beoogde kennis en vaardigheden in meerdere onderwijseenheden aan bod komt en dat de inhoud van het *National Transcript* goed is afgedekt.

Studenten verwerven de kennis en vaardigheden via een variatie aan werkvormen, zoals hoorcolleges, trainingen en opdrachten. Technische en sociale vaardigheden worden deels apart getraind. Studenten oefenen deze vaardigheden ook. In het begin onder begeleiding, later in de opleiding steeds zelfstandiger. Voor simulatiecliënten tijdens de trainingen maken zij gebruik van medestudenten uit de groep. In de logopediepraktijk Windesheim Flevoland screenen, adviseren en/of behandelen tweedejaars studenten echte cliënten. Dit zijn voornamelijk PABO-studenten, jongerejaars logopediestudenten en docenten van Windesheim Flevoland. Wat het panel betreft kan de opleiding nog meer gebruik maken van simulatiepatiënten (anders dan logopedie studenten en docenten) om een realistischer beeld van patiënten te creëren.

Binnen de BoKS heeft de opleiding onder meer aandacht voor de ontwikkeling van het zelfkritisch vermogen en klinisch redeneren. Dat gebeurt met name in de vakken Onderzoek & Behandeling (O&B jaar 1 en 2) en Complexe Casuïstiek (jaar 3).

Voor het verwerven van de kennis gebruikt de opleiding actuele literatuur. Deze is relevant en van voldoende niveau. De opleiding maakt ook gebruik van buitenlandse vakliteratuur (de reader bij de tweedejaars onderwijseenheid Fonetiek en Spraak bevat bijvoorbeeld Engelstalige artikelen). Het panel constateert dat de huidige literatuurlijst actueel is en up-to-date. Ook bij de ontwikkeling van vaardigheden ziet het panel de inzet van actuele methoden terug. Zo werken studenten bij de training Afnemen en interpreteren van taaltesten met de nieuwe Schlichting-testen en de CELF en wordt studenten consequent geleerd om de ICF-coderingen te hanteren. Verder werkt de opleiding met de nieuwste logopedische richtlijnen, zoals de Nais (NVAT, 2012).

Studenten geven aan dat zij gestimuleerd worden relevante artikelen te zoeken en te gebruiken in opdrachten. Een voorbeeld hiervan is de onderwijseenheid Complexe Casuïstiek in jaar 3 waarvoor studenten geacht worden in ieder geval Engelstalige artikelen te raadplegen voor het klinisch redeneren en het onderbouwen van behandelkeuzes. Hierbij maken studenten gebruik van onder andere Pubmed.

Docenten houden het onderwijs actueel door hun eigen vak bij te houden en actualiteiten vanuit hun eigen praktijk of andere relevante bronnen in te brengen. Studenten waarderen dit als positief, evenals de inzet van gastdocenten. De opleiding zet 1 tot 3 keer per onderwijsperiode gastdocenten in uit het werkveld. Het afgelopen jaar heeft bijvoorbeeld een logopedist van de GGD een workshop gegeven over het project Beginnende Geletterdheid. Het panel constateert dat -mede doordat de opleiding jong is- de opleiding in alle vakgebieden met de meest actuele instrumenten en methodieken werkt.

Om landelijke ontwikkelingen verder in de gaten te houden, is een afgevaardigde van Logopedie Flevoland sinds januari 2013 aangesloten bij het SRO-L.

Om de aansluiting met het eigen werkveld te borgen, zoekt de opleiding actief contact met het werkveld via onder andere de WAC en stagebegeleidersbijeenkomsten. De opleiding geeft aan dat er nu een evenredige afspiegeling van het werkveld in de WAC zit en dat het streven is om de WAC vier maal per jaar bijeen te laten komen.

Binnen de *Onderzoekslijn* ontwikkelen studenten onderzoeksvaardigheden die hen in staat stellen om hun kennis en vaardigheden te onderbouwen vanuit literatuur en praktijkgericht onderzoek; studenten leren evidence based te handelen en klinisch redeneren. De onderzoekslijn is een rode draad in het curriculum die vanaf studiejaar 2012-2013 wordt uitgevoerd en start in jaar 1. Van deze lijn is dus één jaar operationeel. Studenten leren in dat eerste jaar een onderzoeksstudie opstellen. In jaar 2, in de onderwijseenheid Literatuurstudie, gaan studenten een literatuuronderzoek uitvoeren naar de gangbare manieren van onderzoek binnen het eigen vakgebied. Vertrekpunt hierbij is een onderzoeksvraag over een onderwerp uit het eigen werkveld. Aansluitend aan de onderwijseenheid Literatuurstudie leren studenten in de praktijkopdracht Evidence Based Practice hun bevindingen uit het onderzoek gebruiken in het verlenen van evidence based zorg in de praktijk. Hiervoor kan de opleiding wat betreft de studenten meer tools aanreiken.

EBP maakt integraal deel uit van andere onderwijseenheden vanaf het eerste studiejaar, in het bijzonder van de onderwijseenheden Onderzoek & Behandeling. In het praktijkleren in jaar 3 en 4 wordt van studenten verwacht dat zij werken met de digitale kennisbanken; studenten moeten wetenschappelijk bewijs kunnen zoeken om hun eigen handelen mee te onderbouwen. In de Comakerships in jaar 3 en 4 wordt ook van studenten verwacht dat zij onderzoeksvaardigheden toepassen. In het vierde studiejaar krijgt dat concreet vorm in het afstuderen. Daarvoor werken studenten individueel in een Comakership 'Onderzoek en innovatie van logopedische zorg', waarbij praktijkgericht onderzoek en innovatie in de logopedische zorg centraal staan. Voor dit Comakership krijgen studenten ook ondersteunende trainingen zoals SPSS en interviewtechnieken. Vanuit de onderzoeksleerlijn wordt samengewerkt met het lectoraat Klantperspectief, dat verbonden is aan het cluster Welzijn en Gezondheid. Vanuit het lectoraat worden praktijkopdrachten aangeboden. Deze samenwerking kan de opleiding nog verder vormgeven.

Binnen de leerlijn *Studentbegeleiding* staat het functioneren van de student als professional centraal. De elfde Windesheimcompetentie is hier leidend. Via opdrachten wordt de gewenste studievaardigheid gestimuleerd en is er aandacht voor reflectie, individuele behoeften en persoonlijk leiderschap. In een persoonlijk portfolio maakt de student zijn of haar ontwikkeling zichtbaar. Studentbegeleiding krijgt gedeeltelijk vorm in bijeenkomsten in de stamgroep van maximaal 15 studenten, aangevuld met individuele begeleidingsgesprekken.

Studenten geven aan zo'n drie keer per jaar een persoonlijk gesprek te hebben waarin hun ontwikkeling en studievoortgang aan de orde wordt gesteld. Vanuit de individuele begeleidingsgesprekken kunnen studenten worden doorverwezen naar bijvoorbeeld de decaan van Windesheim Flevoland. De decaan is onder meer betrokken bij studenten met een functiebeperking, bij specifieke problematiek in relatie tot studievoortgang en bij de BSA-procedure⁵. Doordat het een kleine opleiding betreft kennen de docenten de studenten goed en kunnen studenten gevolgd worden. Docenten zijn toegankelijk voor studenten. In de variant Blended Learning staan dezelfde thema's centraal in de studentbegeleiding, alleen zijn er minder contactmomenten.

Studenten geven aan dat ze vinden dat ze goed worden begeleid. De studievoortgang is voor hen zichtbaar in Educator, het cijferregistratiesysteem waartoe zij, evenals de docenten toegang hebben. In het geval studenten na verloop van tijd uitvallen dan vindt vanuit de studiebegeleiding een exitgesprek plaats.

Beide varianten bestaan uit een vierjarig programma. De opleiding biedt geen verkorte leerroutes. De opleiding bekijkt bij de instroom of de student geschikt is voor de opleiding. Dit wordt bepaald via een toelatingsonderzoek dat bestaat uit drie onderdelen.

---

⁵ BSA: Bindend Studie Advies; om door te stromen naar jaar 2 moeten propedeusestudenten per 2013-2014 ten minste 54 EC halen in het eerste jaar, anders moeten zij in principe de opleiding verlaten. Logopedie Zwolle hanteert dezelfde BSA-regeling.

Tweedejaars studenten kijken naar de stem- en spreekvaardigheid van de aspirant student, in het naastgelegen Flevoziekenhuis wordt een fonetogram afgenomen en er vindt een kort gesprek met een docent van de opleiding plaats. In dat laatste gesprek neemt de docent van de opleiding het oordeel van de tweedejaars studenten over de stem- en spreekvaardigheid mee. Indien dat van toepassing is, wordt bij de toelating gekeken of de aspirant student geschikt is voor de Blended Learning variant.

Per 2012 biedt de opleiding ook een instaprocedure die bestaat uit een Startmeting en een gesprek met een studentbegeleider over de uitkomsten daarvan. De Startmeting is een nulmeting waarin de persoonlijke achtergrond van de student, motivatie, leerstijl en het niveau van de Nederlandse taalbeheersing aan bod komen. Op basis van de uitkomst kan een efficiëntieprogramma worden aangeboden om eventuele taaldeficiënties weg te werken. Windesheim Flevoland biedt hiervoor een centraal programma aan vanuit de taallounge dat vooralsnog bestaat uit remediërende taalondersteuning. Windesheim Flevoland geeft aan dat er concrete plannen zijn om op korte termijn vanuit de taallounge ook begeleiding te bieden bij het ontwikkelen van taalvaardigheden op gevorderd niveau, bijvoorbeeld bij het schrijven van een scriptie of -voor studenten die extra uitdaging zoeken- bij het schrijven van een publiceerbaar artikel.

Studenten geven bij het panel aan dat de opleiding goed aansluit op hun vooropleiding. De studielast is reëel waarbij de ene student het makkelijker aangaat dan de ander. Hiervoor heeft de opleiding aandacht. Bij eventuele problemen kunnen zij bij hun studiebegeleider terecht. Binnen de praktijkleerlijn worden studenten voor een belangrijk deel begeleid door de docenten. Daarbij worden stages ten minste één maal per onderwijsperiode bezocht om terplekke de voortgang van de student te evalueren.

Blended Learning

Afgelopen september zijn 16 studenten de Blended Learning variant gestart. Met Blended Learning biedt de opleiding een programma voor studenten die studie met een parttime baan combineren. Het didactisch concept en de leerlijnen van de opleiding zijn voor deze variant ook van toepassing. Er zijn minder fysieke contacturen, die op een vaste dag in de week zijn geprogrammeerd. Het onderwijs van de kennisvakken uit de leerlijn BoKS wordt via afstandsleren aangeboden. Om de studielast beter te spreiden, gaat het onderwijs door in onderwijsperiode 5 (zomer). De totale studiebelasting (240 EC voor de hele opleiding) en de wijze van toetsen en beoordelen zijn hetzelfde als in de reguliere voltijd opleiding. Zo blijkt uit het onderwijsontwerp en toetsplan voor Blended Learning.

De variant Blended Learning is nadrukkelijk geschikt voor studenten die zelfstandig en efficiënt kunnen studeren en die gemotiveerd genoeg zijn om gedurende de hele opleiding tijd en ruimte vrij te maken voor het volgen van de opleiding Logopedie. Studenten stromen in via dezelfde instroomprocedure. Hierbij heeft de opleiding aangegeven specifiek te letten op de studiehouding, motivatie, zelfstandigheid, het beroepsbeeld en eerdere ervaringen in studie en werk van de student om een advies uit te kunnen brengen of de student geschikt is voor Blended Learning.

Personeel

Het personeelsbestand van de opleiding in Almere omvat 4,22 fte (7 docenten; 1 september 2013 gemeten). De opleiding vindt het van belang om docenten in huis te hebben die volop betrokken zijn bij de ontwikkeling van de opleiding en een waardevolle bijdrage leveren aan het realiseren van de visie en strategie van Windesheim Flevoland. Alle nieuwe docenten krijgen bij aanvang dienstverband een driedaags introductieprogramma aangeboden, genaamd de Quickstart WHF. Deze cursus omvat didactische inzichten, de cursus Toetsen en Beoordelen (twee dagdelen) en hoe informatiesystemen en materialen (bijv. SMART Board) maximaal ingezet kunnen worden. Nieuwe docenten zonder docentbevoegdheid volgen na de Quickstart de cursus didactische vaardigheden (DIPRO) aan de Corporate Academy van Windesheim in Zwolle.

Van het docententeam beschikken vijf docenten over een masteropleiding en vijf docenten beschikken over recente werkervaring of zijn deels werkzaam in de praktijk. De helft beschikt over een didactische aantekening, de overige docenten zullen de training die hiervoor nodig is op korte termijn volgen. Naast de aandacht voor didactische scholing investeert de opleiding in andere relevante scholing, bijvoorbeeld op het gebied van studiebegeleiding, een cursus *teach as you preach*, een master Toegepaste Taalwetenschap en scholing gericht op vakinhoudelijke onderwerpen. Ook nemen docenten deel aan congressen en werkgroepen. In de nabije toekomst zal de opleiding meer gaan samenwerken met de opleiding in Zwolle op het gebied van deskundigheidsbevordering, bijvoorbeeld door gezamenlijk studiedagen te organiseren.

Studenten zijn tevreden over de kennis en ervaring van de docenten, zo blijkt uit de gevoerde gesprekken en interne evaluaties. Ook vinden studenten docenten goed benaderbaar en bereikbaar. Soms wordt een docent ingehuurd, bijvoorbeeld een specialist uit de praktijk op het gebied van stotteren. Studenten waarderen dat.

Het panel waardeert de kwaliteiten van de docenten eveneens als positief. Het panel heeft met een groot deel van het team gesproken en vindt de uitstraling van het team getuigen van positieve energie en betrokkenheid richting opleiding en studenten.

Opleidingsspecifieke voorzieningen

Windesheim Flevoland biedt achttien opleidingen aan op haar locatie in Almere. De opleidingen zijn verdeeld over clusters die ieder beschikken over een eigen verdieping in het gebouw en waar de nodige onderwijsvoorzieningen te vinden zijn, zoals les- en werkruimten, zithoeken. Het gebouw beschikt over draadloos internet. Tweedelijnszorg is in het gebouw gecentreerd in 'the living'. Hier zit onder meer de decaan van de school. Windesheim Flevoland werkt met N@Tschool, een elektronische leeromgeving waarop studenten de relevante opleidingsinformatie vinden. Daarnaast biedt de school voorzieningen verspreid in de stad. De mate waarin opleidingen hier gebruik van maken, verschilt per opleiding. Zo heeft de school een convenant met de openbare bibliotheek van Almere en het Flevoziekenhuis, beide gelegen tegenover de school. Naast de uitwijkmogelijkheden die dit biedt, bevordert dit ook de vestiging van de school in de stad.

Studenten Logopedie maken gebruik van de faciliteiten binnen de school en daarnaast van de voorzieningen die de bibliotheek biedt, zoals een mediatheek en (zelf)studieruimten. Ook voeren zij opdrachten uit in het ziekenhuis en wordt bij het toelatingsonderzoek gebruik gemaakt van de faciliteiten daar.

Studenten zijn tevreden over de faciliteiten, maar hebben duidelijk aangegeven meer specifieke logopedische voorzieningen 'in huis' te wensen, zoals een geluidsdichte ruimte, een fonetometer of Voice profiler en opnameapparatuur. *Overall* vindt het panel de voorzieningen voor Logopedie toereikend. Deze voldoen in de basis aan de wensen van studenten. Het panel is daarbij van mening dat de opleiding, gezien de groei waarmee zij te maken krijgt, aandacht moet hebben voor de voorzieningen. Zo kunnen de praktijkruimtes verder worden ingericht (authentieker voor logopedie) en in aantal worden uitgebreid en kan de opleiding nagaan of specifieke logopedische voorzieningen zijn te realiseren, zoals een geluidsdichte ruimte en een Voice profiler.

Kwaliteitsborging onderwijsleeromgeving

Windesheim Flevoland heeft procedures voor het bewaken van de gewenste kwaliteit uitgewerkt. Alle relevante stakeholders van de opleiding en verschillende commissies vervullen hierbij een actieve rol. Zo spelen de docenten een belangrijke rol als inhoudkundige en verantwoordelijke voor hun onderwijseenheid. Zij zorgen dat het lesmateriaal up-to-date is en bijdraagt aan de ontwikkeling van de gewenste kwalificaties. Via continue afstemming met elkaar, met studenten en met het werkveld bewaken zij dat. Daarbij maken zij actief gebruik van hun eigen netwerken. Per leerlijn bewaakt de leerlijncoördinator de inhoudelijke samenhang en het gewenste niveau van de leerlijn. De opleidingscoördinator is verantwoordelijk voor het geheel. Via de verschillende matrices wordt de relevante inhoud bewaakt. Landelijke uitgangspunten zijn daarbij leidend. De opleiding meet de tevredenheid over verschillende kwaliteitsaspecten via evaluaties. Zij bespreekt uitkomsten vervolgens met onder andere studenten via de opleidingscommissie waarna verbeteringen worden doorgevoerd. In lessen studiebegeleiding ontvangen studenten een terugkoppeling van hun evaluaties. Studenten hebben zich bijvoorbeeld kritisch geuit over de eerstejaars training professionele spreekstijl. De kritiek is besproken in de opleidingscommissie die een advies heeft geformuleerd over mogelijke aanpassingen voor deze module om deze te verbeteren. Dit is opgepakt door de opleiding. Naast de opleidingscommissie zijn een examencommissie en een toetscommissie actief voor de opleiding, zie verder standaard 3.

Logopedie Zwolle

Programma

Het curriculum van Logopedie Zwolle is competentiegericht en vraaggestuurd. Het is zorgvuldig opgebouwd vanuit het landelijk beroepsprofiel en het landelijk opleidingsprofiel. Dit is zichtbaar in het curriculumoverzicht, de competentiematrix en de studiehandleidingen van de opleiding. In studiejaar 2011-2012 is, in samenwerking met het regionale werkveld, gestart met een grondige doorontwikkeling van het curriculum. Met deze herziening heeft de opleiding tegelijk de BoKS opgenomen in het programma. Dit herziene competentiegerichte curriculum is grotendeels ingevoerd in studiejaar 2012-2013, het betreft alle onderwijs-eenheden uit jaar 1 tot en met jaar 3, en de stage in jaar 4. Vanaf studiejaar 2013-2014 is ook de afstudeerfase ingericht volgens het herziene programma.

Leerlijnen

Het programma is opgezet met behulp van zes leerlijnen: de integrale leerlijn, de praktijkleerlijn, de conceptuele leerlijn, de vaardighedenleerlijn, de onderzoeksleerlijn en de studieloopbaanleerlijn. Verder is het programma opgedeeld in perioden. In ieder semester wordt aan de beoogde beroepscompetenties gewerkt vanuit de genoemde leerlijnen. Het panel is van mening dat de onderdelen waarbinnen dat gebeurt wat op elkaar afgestemd kunnen worden.

Leidend voor de competentieontwikkeling van de student zijn *de integrale leerlijn* en *de praktijkleerlijn*. Daarin worden de beoogde beroepscompetenties in een zo realistisch mogelijke beroepssetting ontwikkeld. Vanaf het eerste semester in jaar 1 wordt hieraan gewerkt tot en met het laatste semester; de afstudeerfase. Deze leerlijnen volgen een bepaalde opbouw. Vanaf jaar 1 doen studenten praktijkervaring op. In jaar 1 door een oriëntatiestage (6 EC) en in jaar 2 door het behandelen van cliënten in de Logopediepraktijk Windesheim (LPW, 8 EC). Binnen LPW behandelen studenten in duo's onder begeleiding van een docent een cliënt. Het kan dan bijvoorbeeld gaan om een medestudent van de PABO die stemproblematiek heeft, of om een kind met een anderstalige achtergrond dat een taalachterstand heeft. In de tweede fase van de opleiding neemt de aandacht voor praktijkleren toe. Dit uit zich in de derdejaars stage (gevorderd niveau) en het bijbehorende project (beide 14 EC) en in de vierdejaars stage op bachelorniveau (28 EC). In de stages leren studenten van ervaringen. In het project in het derdejaar moeten studenten concrete opdracht voor een opdrachtgever uitvoeren. Een voorbeeld van een gerealiseerd project is een onderzoek waarbij studenten zijn nagegaan welke iPad-applicaties geschikt zijn voor gebruik binnen de logopedie. Dit heeft geresulteerd in aanbevelingen voor de logopediepraktijk van de stagebegeleidster.

Met betrekking tot de stages is het panel van oordeel dat de afstemming tussen de praktijk en de theorie aandacht vraagt.

De ontwikkeling van de beroepscompetenties binnen de integrale leerlijn en de praktijkleerlijn wordt ondersteund vanuit de *conceptuele en vaardigheden leerlijn*.

De conceptuele leerlijn bestaat uit acht cursussen van elk 4 EC, met leerdoelen gericht op kennis, inzicht en toepassing. De vaardighedenleerlijn bestaat uit acht trainingen van 3 of 4 EC, gericht op het ontwikkelen van een beroepshouding tijdens het toepassen van specifieke logopedische vaardigheden. De inhoud binnen de cursussen, trainingen en beroepsopdrachten stemt overeen met de landelijke eisen zoals vastgelegd in het *National Transcript*. De opleiding biedt de verschillende vakinhouden binnen deze leerlijnen gestructureerd aan; ze kennen een volgtijdelijkheid en weerspiegelen *rode draden* in het curriculum. Daarbij merkt het panel op dat de samenhang tussen de verschillende onderwijseenheden duidelijker kan. Voorbeelden van vakinhoudelijke lijnen (rode draden) zijn ICF⁶, ethiek, didactiek, evidence based practice (EBP), richtlijnen en standaarden en de directe toegankelijkheid van de logopedie (DTL). Daarbij is EBP een belangrijk thema in het programma.

---

⁶ De ICF, de International Classification of Functioning, Disability and Health, is een classificatiesysteem voor de beschrijving van gezondheidsproblemen, en is de opvolger van de International Classification of Impairments, Disabilities and Handicaps (ICIDH).

In beroepsopdrachten, onderzoeksvakken en stages wordt van studenten verwacht dat zij de EBP-procedure toepassen. Dit is op meerdere plaatsen in het programma, op verschillende niveaus, het geval. Ook in het programma van Zwolle vindt het panel dat de opleiding de aandacht voor EBP kan versterken door deze meer door te vertalen in het logopedisch gedachtegoed, gericht op het werken aan participatie in plaats van een meer stoornisgerichte benadering.

Voor de ontwikkeling van de gewenste kennis en vaardigheden maakt de opleiding gebruik van relevante actuele en voor zover beschikbaar wetenschappelijke vakliteratuur. Ook maakt de opleiding gebruik van Engelstalige vakliteratuur, bijvoorbeeld bij Spraak en articulatie in het tweede jaar. Naast de voorgeschreven literatuur worden studenten gestimuleerd om gebruik te maken van digitale bronnen die zij via databanken raadplegen. Belangrijke databanken voor logopedie waar studenten toegang toe hebben, zijn Academic Search Elite, Cinahl, Pubmed, en Springerlink (BSL). Wetenschappelijke teksten die niet direct toegankelijk zijn kunnen via het Mediacentrum (tegen betaling) door studenten worden opgevraagd.

De opleiding besteedt expliciet aandacht aan de ontwikkeling van de gewenste innovatieve en ondernemende capaciteiten in de eenheden Zorg aan volwassenen, Logopediepraktijk Windesheim, het derdejaars project en de vierdejaars bachelor stage. In de beroepsopdracht dient de student bijvoorbeeld een voorstel te schrijven voor het ontwikkelen van een nieuw zorgproduct dat gebaseerd is op telelogopedie. De opdrachten binnen de overige onderwijseenheden variëren.

De opleiding zorgt ervoor dat de aangeboden kennis en vaardigheden aansluiten op de landelijke eisen, van het gewenste niveau zijn en actueel zijn. Docenten bewaken dit door hun eigen vakkennis bij te houden. Aanpassingen voeren zij jaarlijks door. Ook stemmen zij met het werkveld via onder meer hun eigen netwerken. Daarnaast voert de opleiding formeel en structureel overleg met het werkveld (vier keer per jaar) via de werkveldadviescommissie. Er zijn veertien partijen uit de eigen regio vertegenwoordigd in de WAC.

Studenten ontwikkelen de beroepscompetenties via verschillende werkvormen, waaronder hoorcolleges, responsiecolleges, werkcolleges, trainingen, cursussen, praktijksimulaties, intervisie, presentaties, workshops. De opleiding doet daarmee recht aan de verschillende leerstijlen van studenten in de ontwikkeling van hun beroepscompetenties.

Studenten zijn tevreden over de inhoud van hun opleiding en de werkvormen die worden gebruikt om de inhoud eigen te maken. In studiehandleidingen zijn de onderwijseenheden duidelijk voor studenten uitgewerkt. Hierin zijn onder andere leerdoelen, criteria en werkvormen in opgenomen.

De opleiding heeft de ontwikkeling van onderzoeksvaardigheden in een aparte leerlijn opgenomen: de *onderzoekleerlijn*. Hierin worden onderzoeksvaardigheden aangeboden die zijn gericht op logopedische vraagstukken en bijdragen aan de ontwikkeling van de beroepscompetenties.

Het panel ziet dat studenten vanaf jaar 1 worden uitgedaagd de gewenste onderzoeksvaardigheden te ontwikkelen, bijvoorbeeld bij Stempreventie bij beroepssprekers (5 EC) komen studenten in aanraking met de onderzoekscyclus en vaardigheden die daarbij horen, zoals het verzamelen en verwerken van data, het lezen van artikelen en het formuleren van een onderzoeksvraagstelling. Hier gaan studenten op gevorderd niveau mee verder waarbij zij ook een literatuurstudie uitvoeren voor Kinderen met specifieke taalproblemen (5 EC). In de minor op bachelorniveau (30 EC) voeren studenten zelfstandig een onderzoeksoriëntatie/ onderzoek uit waarbij zij moeten afbakenen, uitvoeren, rapporteren en presenteren. Daarbij is het panel van oordeel dat de ontwikkeling van praktische onderzoeksvaardigheden nog steviger in het programma kan worden aangezet.

In de studieloopbaanleerlijn staat de ontwikkeling van de student centraal. De elfde competentie van Windesheim dient hierbij als leidraad. Twaalf studiepunten zijn gereserveerd voor de studieloopbaanbegeleiding, evenredig verspreid over de vier studiejaar. In de eerste twee studiejaar vinden groepsbijeenkomsten plaats waarin het ontwikkelen van zelfstandigheid, zelfsturing en zelfverantwoordelijkheid centraal staat. Via intervisie, leren reflecteren, het ontdekken van kwaliteiten en valkuilen, studievaardigheden en solliciteren wordt hier aan gewerkt. De begeleiding in het derde en vierde jaar is individueel. Het maken en onderhouden van een portfolio is een belangrijk onderdeel van de begeleiding. Het panel herkent dat de opleiding een toenemende zelfsturing vraagt van studenten. Het panel is daarbij op basis van de bestudeerde resultaten van mening dat de opleiding binnen de SLB de aandacht voor de gewenste zelfkritische en ondernemende houding bij studenten kan verstevigen.

Vanuit de studieloopbaanbegeleiding wordt ook de gewenste studievoortgang bewaakt. Bij achterstanden wordt gekeken hoe deze kunnen worden weggewerkt. Studieresultaten zijn voor studenten en docenten zichtbaar in Educator.

Bij (studie)problemen is de studieloopbaanbegeleider het eerste aanspreekpunt voor de student. In het geval van een functiebeperking en bij specifieke problematiek in relatie tot studeerbaarheid wordt de student naar een decaan of andere tweedelijns zorg in de hogeschool doorverwezen.

Naast studieloopbaanbegeleiding (SLB) worden studenten vakinhoudelijk door docenten begeleid. Eventueel extra begeleiding op de vakinhoud kunnen studenten krijgen via het Begeleidingsmagazijn. Het Begeleidingsmagazijn is een ruimte waar de student de aanwezige docent kan consulteren in het uitvoeren van opdrachten, de voorbereiding van toetsen of anderszins, en onderwijsondersteunende materialen kan lenen.

In het derde en vierde jaar hebben studenten ook te maken met externe vakinhoudelijke begeleiding via stagebegeleiders en opdrachtgevers.

De begeleiding in het eerste jaar is erop gericht studenten zo goed en snel mogelijk bekend te maken met het hbo, in het bijzonder met de wijze van studeren, het niveau en tempo. Dit gebeurt via de SLB-activiteiten in het eerste jaar waarbij er nadrukkelijk ook wordt gelet op de studievoortgang. Het streven is om iedereen binnen het eerste jaar de propedeuse te laten halen. In ieder geval geldt per 2013 als harde instellingseis dat de student ten minste 54 EC moet halen om door te mogen stromen naar het tweede jaar.

Voor instromende studenten biedt de opleiding geen standaard verkorte routes. Wel kunnen studenten het programma versneld doorlopen door meerdere modules tegelijk te volgen. Verder wordt bij instromende studenten een toelatingsonderzoek afgenomen. Naast de motivatie van de student wordt beoordeeld of er geen belemmeringen zijn op het gebied van stem, spraak en taal.

Wanneer studenten in aanmerking denken te komen voor vrijstellingen kunnen zij deze aanvragen bij de examencommissie.

Studenten met internationale ambities kunnen in het buitenland stage lopen en minoren volgen. De hogeschool biedt de minor International Sustainable Development aan waar logopediestudenten aan deel kunnen nemen. Studenten gaan dan bijvoorbeeld naar Zambia of Suriname. Elf Zwolse logopediestudenten zijn in 2012 naar het buitenland gegaan. In het studiejaar 2012-2013 hebben studenten Logopedie bijvoorbeeld voorlichting gegeven over logopedische problematiek aan leerkrachten op basisscholen in Paramaribo, Suriname en hebben ze leerkrachten gecoacht in het signaleren van logopedische problemen. Daarnaast biedt Logopedie Zwolle Engelstalig onderwijs voor buitenlandse studenten. Dit gebeurt in het kader van het Europese Erasmusprogramma. De buitenlandse studenten ontvangen dit onderwijs in gemengde groepen, dat wil zeggen met Nederlandse studenten. Verder vindt er docentenuitwisseling plaats met hogescholen in Griekenland (Kalamata en Patras), Spanje (Salamanca en Zaragoza) en België (Brugge). Jaarlijks vindt in dit kader een internationale week plaats.

Personeel

Het docententeam in Zwolle bestaat uit 15 personen (10,7 fte). Uit een overzicht van de achtergronden en kwalificaties van docenten stelt het panel vast dat de docenten, zowel inhoudelijk als didactisch, gekwalificeerd zijn voor het geven van het onderwijs. Docenten met een vast dienstverband beschikken over een didactische aantekening. Van het docententeam beschikt meer dan de helft over een afgeronde masteropleiding. De opleiding verwacht dat zij in 2016 beschikt over 80 procent masteropgeleide docenten.

Naar het oordeel van het panel beschikt het team in voldoende mate over actuele werkervaring en actuele werkveldcontacten. Docenten hebben goede contacten in het veld die zij actief benutten. Drie docenten combineren het onderwijs met een functie in de beroepspraktijk. Ook werken docenten samen met het lectoraat Innoveren in de ouderenzorg. Naast input vanuit de verschillende netwerken, bespreken docenten de adviezen vanuit de WAC in het team.

Afgestudeerden en studenten geven in gesprekken aan dat zij de actuele kennis en ervaring van docenten als positief waarderen. Studenten geven ook aan dat docenten toegankelijk zijn. Nieuwe collega's krijgen bij hun aanstelling een startcursus die hen bekend maakt met de principes binnen Windesheim en Logopedie Zwolle. Zij beschikken in principe over een masteropleiding, gezien het streven van de opleiding, en worden gedurende hun beginperiode gekoppeld aan een buddy (collega) die hen wegwijs maakt en als eerste aanspreekpunt er voor hem of haar is.

Opleidingsspecifieke voorzieningen

De opleiding zit in 'gebouw E' op de campus in Zwolle. Daar heeft zij een eigen plek in het gebouw en beschikt zij over alle nodige gangbare faciliteiten, waaronder les-, werk- en studieruimten, computers en overlegplekken. Deze zijn modern ingericht en up-to-date. Daarnaast beschikt de opleiding over specifieke logopedische voorzieningen zoals twee geluidsdichte audiometrieruimtes en een behandelkamer. Verder zit het eerder genoemde Begeleidingsmagazijn op de afdeling en is er op de afdeling sprake van een duidelijke logopedische kleur door onder andere de logopedische etalages. Ook zijn de werkplekken van docenten hier te vinden.

De hele campus is voorzien van draadloos netwerk. Algemene voorzieningen zijn gecentreerd op de campus, zoals restauratie, repro en een mediatheek. In de mediatheek zijn relevante (digitale) bronnen voor studenten te beschikbaar, evenals studie- en werkplekken. Studenten zijn tevreden over de voorzieningen. Informatie over de opleiding vinden zij verder op N@Tschool (voorheen Blackboard).

Kwaliteitsborging onderwijsleeromgeving

De kwaliteit van het programma in Zwolle wordt via verschillende kanalen geborgd. De docenten spelen een belangrijke rol als inhoudkundige en verantwoordelijke voor hun onderwijseenheid. Via afstemming met elkaar, de studenten en het werkveld bewaken zij de kwaliteit. Daarbij geven studenten aan dat docenten de informatie aan studenten beter met elkaar kunnen afstemmen. Ook wordt het lectoraat hierbij betrokken. Hierbij merkt het panel op dat de opleiding de samenwerking met het lectoraat kan verstevigen.

De opleiding meet de tevredenheid over verschillende kwaliteitsaspecten via evaluaties onder studenten, afgestudeerden en in het werkveld. Na afsluiting van elke periode vindt overleg plaats tussen studenten (kwaliteitspanels) en de opleiding. Verbetersuggesties worden in het team besproken en verder uitgewerkt om vervolgens te worden ingevoerd. Uitkomsten worden naar studenten teruggekoppeld.

Ook vinden dan bijstellingen plaats op basis van nieuwe ontwikkelingen. Voorbeelden hiervan zijn verwerking van ICF in casuïstiek, het vervangen van een beroepsopdracht over de GGD door een beroepsopdracht over kinderen met problemen op het gebied van gedrag en cognitie, en verwerking van nieuw verschenen testen in de eerstejaars training Afnemen en interpreteren van testen. In deze training zijn de CELF4-NL (Clinical Evaluation of Language Fundamentals, Nederlandse versie, 2008) en de Scenariotest (2009) opgenomen. Het panel constateert dat de opleiding op een goede manier de kwaliteit van het onderwijs bewaakt en daarbij alle relevante stakeholders betreft.

Naar aanleiding van visitatie in 2007 heeft de opleiding (Zwolle) ingespeeld op de verbetersuggesties rondom contacttijd, toetscriteria, wijze van feedback en cijfertoekenning afstudeerscripties en wetenschappelijk geschoold personeel. Zo heeft de opleiding de afgelopen jaren de contacttijd verhoogd naar 17,5 uur per week (2012). In de curriculumherziening is aandacht besteed aan de duidelijkheid van de toetscriteria en de cijfertoekenning van het eindwerk praktijkgericht onderzoek. Daarnaast is, onder verantwoordelijkheid van de examencommissie, in studiejaar 2011-2012 een toetscommissie gestart. Het voltallige team logopedie heeft scholing gevolgd op het gebied van toetsen en beoordelen (2012).

In het aannamebeleid is actief geworven op wetenschappelijk geschoold personeel. Daarnaast zijn docenten die nog geen masteropleiding hadden, gestart met het volgen van een master. Dit heeft geleid tot een groei binnen het team van het aantal mastergeschoolde docenten van twee in 2007 naar acht in 2013 (53 procent).

Overwegingen en conclusie

Via het onderwijsmodel Samen-werkend-leren en de leerlijnen die ten grondslag liggen aan de opzet en vormgeving van het programma, biedt de opleiding in Almere een samenhangend geheel. Onderwijseenheden zijn onderling en binnen een leerlijn op elkaar afgestemd. De onderzoekslijn loopt hier sinds het afgelopen studiejaar als een rode draad doorheen. De onderzoekslijn kan nog versterkt worden aldus het panel. Gedurende het hele ontwikkelproces wordt de student begeleid en ondersteund vanuit de studiebegeleiding. Hierbij heeft de opleiding aandacht voor een goede aansluiting op de vooropleiding waarvoor de opleiding naast een toelatingsexamen ook een startmeter afneemt. Ook heeft de opleiding in de studiebegeleiding aandacht voor individuele vragen van studenten en kan zij ondersteuning bieden in het geval van een functiebeperking. De faciliteiten in Almere zijn toereikend en berekend op de groei van de opleiding. Daarbij vragen de logopedische voorzieningen aandacht. De opleiding wordt verzorgd door een capabel team van docenten, dat beschikt over de juiste kennis en ervaring.

De opleiding in Zwolle biedt eveneens een gestructureerd helder en doordacht programma. Het programma laat een goede mix van kennis en vaardigheden zien. De afstemming tussen verschillende onderdelen vraagt aandacht. De opbouw en aandacht voor de ontwikkeling van de beroepsvaardigheden in de integrale leerlijn en de praktijk leerlijn waardeert het panel als positief. Via de andere leerlijnen wordt deze ontwikkeling van beroepsvaardigheden ondersteund. Hierop aanvullend heeft het panel een goede indruk van de kwaliteiten van het personeel en zijn de voorzieningen van de opleiding toereikend.

Het panel komt op basis van bovenstaande overwegingen tot een duidelijk positief oordeel. Daarbij ziet het panel ook verbetermogelijkheden.

Op grond hiervan komt het panel tot het oordeel **voldoende** voor beide opleidingslocaties.

Standaard 3   Toetsing en gerealiseerde resultaten

De opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing en toont aan dat de beoogde eindkwalificaties worden gerealiseerd.

Bevindingen

Almere en Zwolle

Systeem van toetsing

Alle eindkwalificaties worden minimaal één maal op ieder onderwijsniveau (basis, gevorderd en bachelor) getoetst. Iedere toets wordt twee keer per jaar aangeboden. Studenten hebben twee toetskansen per onderwijseenheid per cursusjaar. Studenten met een functiebeperking kunnen van de mogelijkheid gebruik maken om de toets in aangepaste vorm af te leggen. Hiervoor dient een verzoek bij de examencommissie te worden ingediend. Richtlijnen voor de toetsing en examinering zijn vastgelegd in het OER van de opleiding.

Voor iedere te toetsen onderwijseenheid is er een toetsplan. In het toetsplan geeft de docent aan, met behulp van een toetsmatrijs (in Zwolle alleen voor kennisgerichte toetsen), hoe de normering voor het bepalen van de toetsscore tot stand komt. In de toetsplannen en de bijbehorende toetsmatrijzen is de relatie tussen de eindkwalificaties, leerdoelen, beoordelingscriteria en de BoKS vastgelegd. Deze wordt bij aanvang van een onderwijseenheid gecommuniceerd met de studenten via de studiehandleiding. Studenten geven aan dat informatie over toetsing helder is. Dit staat allemaal in de studiehandleidingen die zij via N@Tschool ontvangen. Ook is informatie over toetsvorm, toetscriteria en in te leveren producten per onderwijseenheid in Educator te vinden en wordt iedere cursus, inclusief de wijze van toetsing, in de eerste les van een periode toegelicht door de docent. Verder hebben studenten de mogelijkheid om na een toets feedback te krijgen op het resultaat van de vakdocent. Hiervoor bestaan inzagemomenten.

Borging

De opleiding heeft sinds 2012 voor beide opleidingslocaties één gezamenlijke examencommissie voor de opleidingen Verpleegkunde, Logopedie en Toegepaste Gerontologie. Hierin functioneert een subcommissie voor de opleidingen Logopedie en Toegepaste Gerontologie, de andere subcommissie betreft Verpleegkunde. De examencommissie is formeel verantwoordelijk voor de borging van de kwaliteit van de toetsing. Daarbij volgt zij de voor Logopedie in het OER vastgelegde regels. Zij behartigt bijvoorbeeld bezwaren, fraudezaken, aanvragen voor minoren en verzoeken tot vrijstellingen. Ook benoemt zij examinatoren. De leden van de examencommissie zijn getraind. Onder de examencommissie ressorteert een toetscommissie die eveneens per 2012 actief is voor beide locaties. De toetscommissie bevindt zich in een opstartfase en toetst de inhoudelijke kwaliteit van de toetsing aan de hand van kwaliteitseisen voor validiteit, betrouwbaarheid, transparantie en uitvoerbaarheid. De voorzitter van de toetscommissie is tevens lid van de examencommissie.

Docenten borgen de toetskwaliteit vanuit hun vakdeskundigheid en door het vier-ogenprincipe toe te passen bij de ontwikkeling van toetsen voor een onderwijseenheid. Omdat de opleiding in Almere jong is en er voor ieder 'nieuw jaar' nieuwe toetsen worden ontwikkeld, worden docenten bij de ontwikkeling van nieuwe toetsen ondersteund door de Commissie Toetskwaliteit. Deze commissie kijkt mee met en controleert de toetsontwikkeling en heeft onlangs een zelfscan ontwikkeld waarmee docenten de toetskwaliteit aan de hand van een aantal criteria kunnen nagaan. Verder heeft de opleiding (vooral in Almere) te maken met nieuwe docenten. Als onderdeel van hun inwerkprogramma krijgen zij allemaal een training waar het ontwikkelen van toetsen in aan bod komt. Deze training is voorwaardelijk om als examiner te kunnen worden ingezet. Daarbij geldt dat een ervaren examiner eerst altijd een keer meekijkt met nieuwe docent. Ook voor de zittende docenten (vooral Zwolle) geldt dat zij allemaal de cursus 'Toetsen en beoordelen' hebben gevolgd.

De opleiding beschikt ook over een opleidingscommissie (Almere en Zwolle) die wettelijke zaken behartigt (OER) en ongevraagd advies geeft aan bijvoorbeeld de examencommissie, zo blijkt uit gevoerde gesprekken met vertegenwoordigers van deze commissies.

In de onderwijsevaluaties wordt ook de tevredenheid over de toetsing gemeten onder studenten. Op basis van evaluatie-uitkomsten kunnen toetsen worden aangepast en verbeterd. Bij schriftelijke meerkeuzetoetsen maakt de opleiding gebruik van itemanalyses.

Flevoland - Almere

Uitvoering toetsing en beoordelen

De opleiding hanteert verschillende toetsvormen om de beoogde kwalificaties te toetsen, zoals schriftelijk tentamen (MC en/of open vragen, schriftelijke casustoetsen), rapportage (proces- of reflectieverslag), vaardigheidstoets, (portfolio)assessment, productbeoordeling (opdracht, beoordeling van een product of dienst), afstudeeropdracht, presentatie.

Voor deze toetsen gaat de opleiding uit van de richtlijnen en criteria, zoals vastgelegd in het centrale document van de school (Windesheim Flevoland, 2012) en geoperationaliseerd in de matrijzen. Het panel constateert dat de toetsvormen, zoals deze in de eerste twee studiejaar worden ingezet, goed aansluiten op de leerdoelen van de betreffende onderwijseenheden. Zo zijn de vakken uit de BoKS gericht op het vergroten van de kennis en de vaardigheden. Vakken binnen deze lijnen worden voornamelijk getoetst via een schriftelijk tentamen en/of een vaardigheidstoets. In de praktijkleerlijn worden praktijkopdrachten en Comakerships getoetst door middel van een beroepsproduct, dienst of presentatie, bijvoorbeeld een behandelplan of het afnemen van een stemtest.

Bij het beoordelen van vaardigheidstoetsen en Comakers (en in de toekomst het afstuderen) zet de opleiding Logopedie Almere altijd twee examinatoren in.

In de overeenkomst van de praktijkopdracht of het Comakership worden criteria vastgelegd voor inhoud, vorm, omvang en resultaat van de opdracht en de bijdragen van student, de opleiding en de organisatie die nodig zijn om het resultaat te bereiken. Deze criteria zijn altijd vooraf bekend bij de student.

Op basis hiervan vindt de beoordeling plaats. De beoordeling en de begeleiding zijn gescheiden; een begeleider van een Comaker kan niet als assessor fungeren in hetzelfde Comakership. Praktijkopdrachten en Comakers kunnen groeps- of individuele opdrachten betreffen. In elk geval ontvangt iedere student een individuele beoordeling. Wanneer dat van toepassing is, telt samenwerking, reflectie en bijdrage in de groep mee in de beoordeling.

Studenten zijn tevreden over de toetsing, de aansluiting op de lesstof en de variatie in toetsvormen. Verder geven zij aan dat via de toetsmatrijs onder andere de criteria vooraf bekend zijn. Wanneer studenten onduidelijkheid ervaren of meer feedback willen, kunnen zij bovendien altijd om een toelichting vragen bij hun docenten.

De opleiding heeft nog geen uitvoeringspraktijk voor de toetsing en beoordeling van de derde en vierdejaars onderwijseenheden. Naar verwachting studeren in 2015 de eerste logopedisten af in Almere. Het beoogde hbo-bachelorniveau zal worden vastgesteld op basis van de beoordeling van de volgende producten die summatief worden beoordeeld:

- het verslag van het Comakership 'Onderzoek en innovatie van logopedische zorg' op bachelorniveau (18 EC);
- het proces, de houding en het gedrag tijdens dit Comakership;
- het resultaat van de afstudeercomakership, weergegeven in een procesverslag;
- het portfolioassessment ter afronding van de stage op bachelorniveau (bestaande uit de beroepsproducten, en een reflectieverslag) en een gesprek hierover;
- het proces, de houding en het gedrag tijdens de stage op bachelorniveau en het afstudeercomakership "Implementatie van innovatie", beoordeeld in een 360-graden feedback door de begeleidende docent(en), de praktijkbegeleider respectievelijk de opdrachtgever (8 EC);
- het portfolioassessment studentbegeleiding.

Het betreft allemaal individuele producten. Voor de beoordeling hiervan zullen zowel deskundigen vanuit het werkveld als docenten verantwoordelijk zijn. De docenten (examinatoren) die de beoordeling uitvoeren zijn niet als begeleider betrokken bij de totstandkoming van de producten. De precieze beoordelingsprocedure wordt in studiejaar 2013-2014 uitgewerkt in een afstudeerreglement. De opleiding is voornemens de examencommissie dat te laten doen.

In het kader van het verder uitvoeren en ontwikkelen van de opleiding is de opleiding ook voornemens om de gehanteerde beoordelingsformulieren en -formats te screenen met als doel daarin meer eenduidigheid aan te brengen. Ook is de opleiding bezig een verbeteringsplan te realiseren in het bewaken van de kwaliteit tijdens de toetsing van het praktijkleren. Daarvoor heeft de opleiding verschillende contacten in het werkveld om te werken aan een eenduidige beeldvorming met als doel een betrouwbaardere adviesbeoordeling te krijgen.

Gerealiseerde resultaten

Om een uitspraak te doen over de gerealiseerde eindkwalificaties heeft het panel gekeken naar de resultaten van de opleiding voor zover deze beschikbaar waren tijdens de visitatie. Het panel heeft gekeken naar een gevarieerd aanbod van studentproducten. Dit betrof de eerste twee studiejaar van de opleiding in Almere.

Op grond van deze documentenstudie en de gevoerde gesprekken hierover met studenten en docenten beoordeelt het panel dat de opleiding de kwalificaties op gevorderd niveau overtuigend heeft aangetoond.

Zwolle

Uitvoering toetsing en beoordelen

Logopedie Zwolle gebruikt verschillende toetsvormen die het leren ondersteunen en aansluiten op de onderwijsprincipes die zij hanteert. De basis voor toetsing vormen het *Handboek Beoordelen* (Windesheim, 2010) waarin handreikingen, protocollen en standaarden ten aanzien van toetsing zijn verwoord op hogeschoolniveau, en het toetsbeleidsplan *Toetsen met beleid* (2005), waarin de visie van de opleiding op toetsing voor Logopedie Zwolle is beschreven, evenals kwaliteitseisen en toetsorganisatie. De opleiding herzielt momenteel het toetsbeleid uit 2005. Gekeken wordt in hoeverre dit aansluit op de actuele richtlijnen en criteria. De opleiding streeft na het herziene beleid in het najaar van 2013 vast te stellen.

De opleiding hanteert een variëteit aan toetsvormen om de beoogde kwalificaties te toetsen die aansluiten bij de verschillende leerlijnen en werkvormen.

Binnen de integrale leerlijn worden kennis, vaardigheden en attitude integraal getoetst via paper, verslag, opdracht, casustoets en/of presentatie. Binnen de conceptuele leerlijn wordt kennis getoetst via schriftelijke meerkeuzetoetsen, vaardigheden worden via een vaardigheidstoets getoetst, de aspecten binnen de praktijkleerlijn via het portfolio, de onderzoeksvaardigheden via opdracht, presentatie en onderzoeksverslag en de onderdelen binnen de studieloopbaanleerlijn via portfolioanalyse, showcase en peerassessment. De landelijk vastgestelde 26 beroepsproducten worden binnen de praktijkleerlijn gebruikt en zijn een hulpmiddel om de beoogde beroepscompetenties zichtbaar te maken. Voorbeelden van beroepsproducten zijn: een preventieplan, een behandelplan of een patiëntendossier. Bij het beoordelen van beroepsproducten gebruikt de opleiding de criteria zoals vastgelegd in het *Handboek Beoordelen* (2010).

Het panel constateert dat de gebruikte toetsvormen goed aansluiten op de leerdoelen van de betreffende onderwijseenheden.

Bij het uitvoeren van de toetsen wordt de kwaliteit in Zwolle op verschillende manieren verder geborgd. Zo wordt de betrouwbaarheid van de toetsing bevorderd door gebruik te maken van gestandaardiseerde beoordelingsformulieren en -criteria en door het toepassen van verschillende toetsvormen op verschillende momenten, zodat de student steeds op andere wijze dient aan te tonen de beroepscompetenties te beheersen.

De objectiviteit wordt verder geborgd door het mechanisch scoren van meerkeuzetoetsen in de conceptuele leerlijn (vooral de eerste twee studiejaar) en het toepassen van het vier-ogenprincipe in de beoordeling op bachelorniveau (jaar 4).

Bij groepsproducten wordt altijd het individuele aandeel per student gewaardeerd. Hiermee wordt tevens meeliftgedrag beperkt. Zo moeten eerstejaars studenten voor de beroepsopdracht 'Het revalidatiecentrum' een aanpassingsplan voor ondersteunende communicatie opstellen.

Naast de beoordeling van het product leggen studenten een schriftelijke casustoets af. Het resultaat hiervan telt voor 75 procent mee bij het eindresultaat, de groepsopdracht voor 25 procent. Beide onderdelen dienen bovendien voldoende te zijn.

Studenten zijn over het geheel genomen tevreden over de toetsing, de variatie daarin en de aansluiting op de lesstof. Studenten zijn wat kritisch geweest op de verschillen in oordelen bij vaardigheidstoetsen in de eerste twee studiejaar. Het panel heeft begrepen dat dit punt in samenspraak met de studenten is opgepakt.

Binnen de opleiding heeft een aantal wijzigingen plaatsgevonden met betrekking tot de manier waarop de studenten de eindkwalificaties aantonen. In verschillende onderwijs-eenheden werken studenten aan de eindkwalificaties op het beoogde bachelorniveau. De afgelopen cohorten hebben studenten dat via verschillende routes gedaan. Nieuwe inzichten en externe veranderingen hebben ertoe geleid dat de opleiding wijzigingen heeft doorgevoerd om de toetsing en borging van het eindniveau te verbeteren. Sinds 2011 heeft de opleiding een ontwikkeling ingezet om de afstudeerfase zo optimaal mogelijk in te richten, passend bij de gevraagde competenties van het beroepsprofiel. Vanaf het studiejaar 2013-2014 dienen studenten het eindniveau voor de beroepscompetenties aan te tonen in de onderwijseenheden 'Stage Bachelor' en 'Praktijkgericht Onderzoek Logopedie' (POL), beide studiejaar 4. Voor het studiejaar 2012-2013 heeft de opleiding, vooruitlopend op deze ontwikkeling, gedefinieerd dat alle beroepscompetenties binnen de vierdejaars stage aantoonbaar gemaakt dienen te worden. Gedurende dit studiejaar bleek het niet mogelijk om alle genoemde competenties binnen de stage context aantoonbaar te maken. In samenspraak met de examencommissie heeft de opleiding besloten aan studenten de mogelijkheid te bieden om bij andere onderwijseenheden bewijzen te verzamelen die het eindniveau aantonen, zoals de minoren 'Logopedie en Audiologie', 'Opleiden in de Zorgpraktijk' en minoren binnen en buiten Windesheim. Door middel van een individuele competentiematrix en onderliggende bewijsstukken hebben studenten weergegeven op welke manier zij de vereiste beroepscompetenties hebben behaald.

Vanaf 2013-2014 vormen de Stage Bachelor, het POL (minor) en Studieloopbaanbegeleiding 4 het eindassessment van de student, waarin de eindkwalificaties van alle competenties getoetst worden. Dat betekent dat de beroepscompetenties 1 tot en met 6 in de bachelorstage worden gehaald, beroepscompetentie 7, 8 en 9 binnen het POL en de Windesheim-competentie binnen Studieloopbaanbegeleiding 4.

Zowel de bachelorstage en het POL worden door twee docenten beoordeeld, waarvan één optreedt als onafhankelijke tweede beoordelaar die niet bij de begeleiding van de student betrokken was. De logopedist-begeleider uit de praktijk die een belangrijke rol vervult tijdens de stage heeft een adviserende stem in de beoordeling. Binnen de minor Logopedie en Audiologie wordt beoordeeld door meerdere beoordelaars, waarbij een logopedist van het Audiologisch Centrum Zwolle een rol heeft als examiner. De minor Opleiden in de Zorgpraktijk wordt getoetst door de docentbegeleider en een externe examiner uit het werkveld.

Gerealiseerde resultaten

De mate waarin de studenten de beoogde competenties hebben behaald, blijkt uit een set van producten die verschilt per student. Het panel heeft van vijftien afgestudeerden van de opleiding een set van producten bestudeerd waarin de student aantoont de kwalificaties op bachelorniveau te hebben bereikt. De beoordeling van de producten varieerde van laag tot hoog. Over vier van de vijftien afstudeerdossiers heeft het panel uitvoerig gesproken met de interne en externe beoordelaars en met de betreffende afgestudeerden zelf.

Het oordeel van het panel over de resultaten van de opleiding is voldoende. Alle producten voldoen in de ogen van het panel aan de basiseisen van het bachelorniveau. De onderwerpen waar studenten op afstuderen zijn relevant voor de logopedische praktijk. De beroepscompetenties worden in voldoende mate aangetoond. Op onderdelen kan de opleiding de kwaliteit van de eindproducten nog versterken door sterker te sturen op een betere koppeling tussen de onderzoeksvraag, de theorie en de conclusie/discussie van het onderzoeksverslag. Daarnaast heeft het panel nog een paar kleinere inconsistenties aangetroffen waarvoor het panel aandacht vraagt. Zo trof het panel een paar inconsistenties aan in de door de student toegepaste methodologische vaardigheden die vervolgens niet in de beoordeling door de docent zijn opgemerkt. Dit geldt ook voor het verkeerd gebruik van APA-normen. In het verlengde van deze aandachtspunten merkt het panel op dat het een deel van de eindwerken hoog beoordeeld vindt. Met de ingevoerde aanpassingen van de opleiding en de geplande herziening van het toetsbeleid zal de opleiding ook hiervoor aandacht moeten hebben.

Vertegenwoordigers van het werkveld en alumni waarderen de opleiding positief. Alumni zijn tevreden over de kwalificaties die zij hebben meegekregen en voelen zich goed voorbereid op de arbeidsmarkt. Zo blijkt uit verslagen en de gesprekken die het panel met betrokkenen heeft gevoerd.

In het voorjaar van 2013 heeft de opleiding de totale kwaliteit van enkele eindwerken steekproefsgewijs 'extern' laten toetsen door docenten van de locatie Flevoland. De opleiding streeft na dit structureel vorm te geven en de resultaten te gebruiken als input voor het uitzetten van vervolgactiviteiten in samenspraak met de curriculum- en toetscommissie. Op termijn zal de opleiding Logopedie Zwolle met eenzelfde intentie ook eindwerken van de opleiding Logopedie Almere screenen.

Vanuit de SRO-L is het streven om toe te werken naar een gemeenschappelijke afstudeersystematiek om het eindniveau sterker te borgen. Een eerste stap hierin is de ontwikkeling van een standaard (procedure) om de beoordeling van het eindniveau van de verschillende opleidingen vergelijkbaar te maken. In 2013-2014 zal een vaste poule van examinatoren (drie uit elke opleiding) bij collega logopedieopleidingen afstudeerproducten beoordelen (*Hogeschool Utrecht, 2013*).

Overwegingen en conclusie

Voor Logopedie Zwolle en Almere geldt dat er gevarieerd getoetst wordt in lijn met de gehanteerde onderwijsmodellen. De toetsen zijn gericht op het behalen van de beoogde competenties.

De toetsen sluiten aan bij de leerlijnen en werkvormen die in de curricula centraal staan. Voor studenten is helder wat en hoe er getoetst wordt en hoe er beoordeeld wordt. Logopedie Zwolle zal het overkoepelende toetsbeleid herijken. Dit is een logische stap na de onderwijshervorming die de opleiding heeft doorgemaakt. Voor Logopedie Almere geldt dat zij de gehanteerde richtlijnen duidelijker kan expliciteren. Voor de kwaliteitsborging hanteert de opleiding duidelijke instrumenten. Vanuit verschillende commissies wordt toegezien op de gewenste kwaliteit.

Het panel heeft van beide opleidingslocaties een representatieve selectie van resultaten ingezien. Van de opleiding Logopedie Almere betrof dat een selectie van resultaten van de eerste twee studie jaren. Op grond hiervan beoordeelt het panel de kwaliteit van de gerealiseerde resultaten voor beide opleidingslocaties als voldoende. De wijzigingen in het afstuderen bij Logopedie Zwolle zijn wat betreft het panel zinvol. Hiermee speelt de opleiding adequaat in op ontwikkelingen en heeft zij de gewenste kwaliteit beter gewaarborgd. Op basis van de bestudeerde resultaten heeft het panel in haar bevindingen aandachtspunten voor de opleiding genoemd.

Het panel komt op basis van bovenstaande overwegingen tot het oordeel **voldoende** voor beide opleidingslocaties.

3 Eindoordeel over de opleiding

Oordelen op de standaarden

Het visitatiepanel komt tot de volgende oordelen op de standaarden:

Standaard	Oordeel Almere	Oordeel Zwolle
1 Beoogde eindkwalificaties	Goed	Goed
2 Onderwijsleeromgeving	Voldoende	Voldoende
3 Toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties	Voldoende	Voldoende

Overwegingen en conclusie

De drie standaarden zijn door het panel als positief beoordeeld waarbij de eindkwalificaties als goed zijn beoordeeld. Conform de richtlijnen van de NVAO is het oordeel voor de opleiding als geheel voldoende, aangezien standaard 3 is beoordeeld als voldoende.

Het visitatiepanel beoordeelt de kwaliteit van de bestaande hbo-bacheloropleiding Logopedie van de Windesheim voor beide opleidingslocaties als **voldoende**.

4 Aanbevelingen

Standaard 1

Het panel raadt de opleiding in Zwolle aan om het thema 'jong' verder uit te werken. De opleiding in Zwolle profileert zich (conform de strategie van het domein waar zij in Zwolle onderdeel van uitmaakt) nadrukkelijk op de thema's 'jong' en 'oud'. Met betrekking tot het thema 'jong' adviseert het panel om dit meer aandacht te geven in het curriculum.

Standaard 2

Het panel adviseert de opleiding aandacht te besteden aan multidisciplinair samenwerken en de interactie tussen logopedie en andere disciplines uit te bouwen.

Standaard 2 Windesheim Flevoland - Almere

Het panel adviseert de opleiding om de aandacht voor de gewenste ondernemende houding -in het licht van het eigen speerpunt- nadrukkelijker aandacht te geven in het programma. Om deze houding te ontwikkelen is namelijk meer nodig dan een Comakership en een special week. Dit aspect kan in opdrachten aandacht krijgen door studenten hierop uit te dagen. Laat ze bijvoorbeeld zelf een symposium organiseren.

In het programma heeft de opleiding aandacht voor EBP. Wat betreft het panel kan de opleiding de aandacht voor EBP doorontwikkelen en dan meer aandacht besteden aan alle drie de pijlers die EBP kent. Nu heeft de opleiding vooral aandacht voor de technische pijler. Wanneer de opleiding de aandacht voor EBP doorontwikkelt, komen ook de andere twee pijlers sterker tot uiting en is EBP sterker gekoppeld aan cliëntgecentreerde zorg en de onderdelen die daarbij horen.

Het panel adviseert de opleiding in Almere om meer gebruik te maken van (getrainde) simulatiepatiënten anders dan studenten en docenten van de eigen opleiding. Dit geeft een realistischer beeld van een patiënt en is wat betreft het panel een gewenste aanvulling.

De opleiding kan de samenwerking met het lectoraat Klantperspectief, dat verbonden is aan het cluster Welzijn en Gezondheid, verder vormgeven.

Bij het toelatingsonderzoek dient de opleiding wat betreft het panel te bewaken dat zij de eindverantwoordelijkheid heeft over het advies dat de aspirant student ontvangt. Het panel benoemt dit, omdat de tweedejaars studenten een groot deel van het toelatingsonderzoek voor hun rekening nemen. Daarin schuilt een mogelijk gevaar.

Met de groei van de opleiding kan de opleiding de praktijkruimtes in Almere verder inrichten en kan zij aandacht hebben voor het realiseren van specifieke logopedische voorzieningen, zoals meer praktijkruimtes die voorzien zijn van de gewenste materialen. Ook kan de opleiding verkennen wat mogelijkheden zijn voor het verkrijgen van een geluidsdichte ruimte en een Voice profiler.

Ten slotte kan de opleiding meer zichtbaar worden in het gebouw. Daarvoor kunnen de praktijkruimtes van de opleiding authentiek ingericht worden.

Standaard 2 Windesheim Zwolle

Het panel raadt de opleiding aan om de aandacht voor EBP in het programma te versterken. De opleiding kan de aandacht voor EBP versterken door deze meer door te vertalen in het logopedisch gedachtegoed, gericht op het werken aan participatie in plaats van een meer stoomisgerichte benadering.

Verder adviseert het panel de opleiding om de samenhang tussen onderwijseenheden te versterken. Vooral tussen de stage en theoretische onderdelen kan de relatie worden verstevigd. Het werkveld kan gericht worden begeleid om meer uniforme beoordelingen te realiseren. Daarbij is het raadzaam om iedere stageplek ten minste één maal te bezoeken.

Wat betreft het panel kan de opleiding de samenwerking met lectoraten verstevigen.

Standaard 3 Windesheim Zwolle

Studenten zijn kritisch geweest op de verschillen in oordelen bij vaardigheidstoetsen in de eerste twee studiejaar. Hoewel het panel constateert dat de opleiding dit heeft opgepakt, raadt het panel de opleiding toch aan om aandacht te hebben voor een consistente beoordelingswijze van de vaardigheidstoetsen.

Het huidige laatste semester van de opleiding in Zwolle betreft nog het oude onderwijs. Met de ingevoerde verbeterlagen verwacht het panel een sterkere inbedding van de theorie in de conclusie/discussie die centraal staat in het eindwerk. Wat betreft het panel geeft de opleiding hier absoluut aandacht aan. Daarbij vraagt het panel aandacht voor het consistent toepassen van de eigen kwaliteitsnormen in de beoordeling en alert te zijn op het consistent toepassen van methodologische vaardigheden (inclusief brongebruik) door studenten, dan wel verkeerd gebruik in de beoordeling zichtbaar te maken.

5 Bijlagen

Bijlage 1: Eindkwalificaties van de opleiding

Competentieprofiel logopedist		
Competentiegebieden	Beroepsrollen	Beroepscompetenties
1. Preventie, zorg, training en advies	Zorgaanbieder / therapeut Trainer Adviseur Coördinator	1. Aanbieden preventieactiviteiten 2a. Verlenen van zorg 2b. Trainen en adviseren 3. Coördineren van activiteiten rondom cliënt
2. Organisatie	Manager Ondernemer Begeleider/coach	4. Ondernemen 5. Beheren van de praktijk, onderneming, afdeling, dienst 6. Coachen en begeleiden van collega's, teamleden, stagiaires
3. Beroep	Beroepsbeoefenaar Innovator	7. Ontwikkelen van beroepscompetenties 8. Initiëren van programma's 9. Ontwikkelen van methoden, technieken, richtlijnen
Windesheimcompetentie "zelfsturing op studie en loopbaan"		
Kwaliteitsreflectie	Ik laat zien dat ik de ontwikkeling van mijn beroepscompetenties en mijn talenten in verband kan brengen met eerdere ervaringen in mijn leven en met beelden/inzichten over mijn toekomstige studie- en arbeidsloopbaan, c.q. levensloop.	
Motievenreflectie	Ik laat zien dat ik mijn drijfveren achterhaal door huidige binnen- en buitenschoolse ervaringen te verbinden met eerdere ervaringen in mijn leven en met beroepsdilemma's (zie bachelorniveau werkexploratie).	
Werkexploratie	Ik laat zien dat ik actief op zoek ga naar het actuele beroepsdilemma en toekomstige ontwikkelingen die in verschillende werksituaties voorkomen en die kan verbinden met mijn drijfveren en talenten.	
Loopbaansturing	Ik laat zien dat ik kan onderhandelen om zaken voor mijn toekomstige loopbaan voor elkaar te krijgen en dat ik me daarbij baseer op mijn eigen mogelijkheden en wensen end ie van de specifieke situatie op de arbeidsmarkt.	
Netwerken	Ik laat zien dat ik mijn netwerk uitbreid met mensen die van belang zijn voor mijn huidige en toekomstige loopbaan en dat ik ook iets voor hen kan betekenen.	

Bijlage 2: Overzicht opleidingsprogramma

Curriculum Logopedie Almere

Jaar 1	Periode 1 Beginnend niveau Oriëntatie op opleiding en beroep	15 EC	Periode 2 Beginnend niveau De cliënt in beeld	15 EC	Periode 3 Beginnend niveau Logopedie in het onderwijs	15 EC	Periode 4 Beginnend niveau Het afasiecentrum	15 EC
BoKS	Inl. Logopedie Inl. Taalkunde Ontwikkelingspsy. Pers. spreekstijl Inl. MLH	2 2 2 3 2	Anatomie, fysiologie en pathologie Taalontwikkeling Tr. Anamnese afnemen O&B afwijkende articulatie en mondmotoriek	2 2 2 3 2	Pedagogiek Neurolinguïstiek Intercult.comm. Afnemen en interpreteren Taaltesten Basismodule Onderzoek	2 2 2 3 3	Neurologie Inleiding Stem Prof. spreekstijl O&B Afasie	2 2 3 2
Praktijk- leerlijn	Special Week: <i>Introductie</i> PO 'oriëntatie op het beroep'	1 2	Special Week: <i>Diversiteit</i> PO 'cliënt in beeld' Praktijkleren 1 Vrije vestiging Werkveldbezoek	1 2 2 0	Special Week: <i>Ondernemen</i> Praktijkleren 2 SBO Werkveldbezoek	1 2 0	PO 'werken in een afasiecentrum' Vrije studiepoint Werkveldbezoek	2 1 1
Leerlijn Studie- begeleiding	Begeleiding	1	Begeleiding	1	Begeleiding	0	Begeleiding	2
Jaar 2	Periode 1 Gevorderd niveau Evidence Based handelen	15 EC	Periode 2 Gevorderd niveau Evidence Based handelen	15 EC	Periode 3 Gevorderd niveau Ondernemen	15 EC	Periode 4 Gevorderd niveau ondernemen	15 EC
BoKS	Verworven neurogene spraak- en taalstoornissen Stem en stemstoornissen 2 O&B Taalstoornissen Lit.studie	4 2 3 3	Audiologie en audiometrie Filosofie en ethiek O&B Stemstoornissen Klantenperspectief	2 2 3 1	Stotteren en broddelen O&B Dysfagie bij volwassenen Fonetiek en spraakstoornissen	4 2 3	O&B Spraakstoornissen O&B Stotteren en broddelen Het kind met een ernstige meervoudige beperking Werken met meertalige cliënten	3 3 2 1
Praktijk- leerlijn, workshops, trainingen	Special Week: <i>Introductie</i> Praktijkleren 1 of logopediepraktijk WF 1	1 2	PO evidence based handelen Praktijkleren 2 of logopediepraktijk WF 2	3 2	Special week: <i>Ondernemen</i> PO werken in en vanuit een org. Logopediepraktijk WF 1 of praktijkleren 1	1 0 2	PO werken in en vanuit een org. Logopediepraktijk WF 2 of praktijkleren 2	5 2
Leerlijn Studie- begeleiding	Begeleiding (groepsdynamiek)	0	Begeleiding (groepsdynamiek)	2	Begeleiding (loopbaan- competenties)	0	Begeleiding (loopbaan- competenties)	2

Jaar 3	Periode 1 Gevorderd niveau	6 EC	Periode 2 Gevorderd niveau	24 EC	Periode 3 Bachelor niveau	0 EC	Periode 4 Bachelor niveau	30 EC
BoKS	Complexe casuïstiek kinderen Complexe casuïstiek volwassenen	3 3	Complexe casuïstiek (keuzemodule)	2	Minor			30
Praktijk-leerlijn, workshops, trainingen	Praktijkleren Comakership <i>Innovatie</i> (voorbereiding)	- -	Praktijkleren Comakership <i>Innovatie</i> Schrijven voor een vakblad	14 6				24 1
Leerlijn Studie-begeleiding	Begeleiding	0	Begeleiding	2				-
Jaar 4	Periode 1 Bachelor niveau Comakership	0 EC	Periode 2 Bachelor niveau Comakership	30 EC	Periode 3 Bachelor niveau AfstudeerComakership	0 EC	Periode 4 Bachelor niveau AfstudeerComakership	30 EC
BoKS					Klinische les			2
Praktijk-leerlijn	Comakership 'onderzoek en innoveren in logopedistische zorg'			28	Praktijkleren AfstudeerComakership 'implementeren en innovatie'			18 8
Leerlijn Studie-begeleiding				2	Studentbegeleiding			2

Curriculum Logopedie Zwolle

Jaar 1 Basisniveau				
Semester 1		Semester 2		EC
B1: Introductie in de logopedie (5EC)	B2: Stempleventie bij beroepssprekers (5EC)	B3: Kinderen met problemen op het gebied van gedrag en cognitie (5EC)	B4: Het revalidatiecentrum (5EC)	20
T1: Persoonlijke spreekstijl (3EC)	T2: Testgebruik (3EC)	T3: Professionele spreekstijl (3EC)	T4: Gespreksvoering in de logopedie (4EC)	13
C1: Psychologie (3EC)	C2: Taalontwikkeling en taalkunde (4EC)	C3: Stem en stemstoornissen (4EC)	C4: Neurologie (4EC)	15
Reflectie (2EC)	Oriënterende stage (6EC)			8
Studieloopbaanbegeleiding				4

Jaar 2 Gevorderd niveau				
Semester 1		Semester 2		EC
B5: Gehoor (5EC)	B6: Kinderen met specifieke taalstoornissen (5EC)	B7: Zorg aan volwassenen met niet-aangeboren-hersenletsel (5EC)	B8: De vrij gevestigde logopedist (5EC)	20
T5: Onderzoek, diagnostiek en behandeling (ODB) stem (3EC)	T6: ODB dysfagie (3EC)	T7: ODB taalstoornissen (3EC)	T8: ODB onvloeiendheid en spraakstoornissen (3EC)	12
C5: Spraak en articulatie (4EC)	C6: Afasie, dysartrie en dysfagie (4EC)	C7: Stotteren en broddelen (4EC)	C8: Oriëntatie op onderzoek (4EC)	16
LPW1 (4EC)		LPW2 (4EC)		8
Studieloopbaanbegeleiding				4

Jaar 3 Gevorderd niveau				
Semester 1		Semester 2		EC
Minor keuze (30EC)		Stage 1 & project (28EC)		58
<i>Semestervolgorde kan wisselen per student</i>				
Studieloopbaanbegeleiding				2

Jaar 4 Bachelor niveau				
Semester 1		Semester 2		EC
Stage 2 (28EC)		Minor praktijkgericht onderzoek Logopedie (POL) 30EC)		58
<i>Semestervolgorde kan wisselen per student</i>				
Studieloopbaanbegeleiding				2

Bijlage 3: Deskundigheden leden visitatiepanel en secretaris

Mevrouw dr. M.A.R. Gijssel, voorzitter

Mevrouw Gijssel is ingezet vanwege haar deskundigheid op het gebied van Logopedie. Mevrouw Gijssel is associate lector Taaldidactiek bij Saxion Hogeschool. Zij heeft onderwijs verzorgd bij de hbo-bacheloropleiding Logopedie van Hogeschool van Arnhem en Nijmegen, bij de studie Orthopedagogiek Leren en Ontwikkeling aan Radboud Universiteit en bij de pabo aan Saxion Hogeschool Momenteel verzorgt mevrouw Gijssel onderwijs voor laatstejaars Pabo-studenten en begeleidt zij studenten van de master Leren en Innoveren bij Saxion Hogeschool. Zij verzorgt regelmatig presentaties en publicaties ophaar vakgebied. Mevrouw Gijssel is auteur van publicaties in het onderwijs, zoals de Protocollen *Leesproblemen en Dyslexie voor het basisonderwijs*. Voor deze visitatie heeft mevrouw Gijssel onze handleiding voor panelleden ontvangen en in een voorbereidende vergadering is zij aanvullend geïnstrueerd over het proces van visitatie en accreditatie in het hoger onderwijs en over de werkwijze van NQA.

Opleiding:

1997 – 2000	Spraak- en Taalpathologie - Radboud Universiteit Nijmegen
1994 – 1997	Logopedie en Audiologie - Hogeschool Vesalius
1988 – 1994	VWO - Petrus Hondius

Werkervaring:

2011 – heden	Associate lector taaldidactiek – Saxion Hogeschool
2007 – 2013	Senior projectmedewerker (projectleider) - Expertisecentrum Nederlands, Nijmegen
2007 – 2009	Onderzoeker - i.o.v. Stichting Taalhulp, Utrecht
2006 – 2007	Projectmedewerker - Expertisecentrum Nederlands, Nijmegen
2002 – 2003	Docent logopedie - Hogeschool Arnhem en Nijmegen, Nijmegen
2001 – heden	Onderzoeksseminar, Begeleiding scriptiestudenten, begeleiding stagestudenten Radboud Universiteit Nijmegen en Expertisecentrum Nederlands
2001 – 2006	junioronderzoeker (promotieonderzoek) - Radboud Universiteit Nijmegen, sectie Orthopedagogiek Leren en Ontwikkeling, Nijmegen
2000 – 2001	Onderzoeksassistent - KUN, sectie Orthopedagogiek, Nijmegen
1999 – 2001	Logopediste - Zelfstandige logopediepraktijk J.B. Buma, Zetten
1999 – 2001	Logopediste - Zelfstandige logopediepraktijk G. Roost- van Steen, Bommel
1999 – 2000	Akoepediste - Canisius-Wilhelmina Ziekenhuis, Nijmegen

Publicaties 2012, meer op aanvraag:

- Druenen, M. Van, Gijssel, M., Scheltinga, F., & Verhoeven, L. (2012). *Leesproblemen en dyslexie in het basisonderwijs. Handreiking voor aankomende leerkrachten*. Nijmegen: Expertisecentrum Nederlands.
- Gijssel, M., & Berends, R. (2012). Techniek als taalvoertuig. *Didactief*, 28-29.
- Gijssel, M. (2012). Het stimuleren van mondelinge taalvaardigheid op de basisschool: tien aanbevelingen voor effectief onderwijs. *Beter Begeleiden Digitaal, digitale nieuwsbrief van de LBBO*.
- Druenen, M. van, Gijssel, M. (2012). Opbrengstgericht werken aan mondelinge taalvaardigheid. *Taal Lezen Primair*, 1, 22-23.

Mevrouw R.J.P. Dalemans PhD

Mevrouw Dalemans is ingezet vanwege haar deskundigheid op het gebied van logopedie. Zij is senior docent aan de hbo-bacheloropleiding Logopedie bij Zuyd Hogeschool, waar zij naast het verzorgen van onderwijs, studenten begeleidt en coördinerende taken uitvoert. Mevrouw Dalemans is lid van het Landelijk Studierichtingsoverleg Logopedie en Afasienet (werkgroep wetenschap) en zij is projectleider bij RAAK-project, Scholing in dialoog en Taalcoach Kentalis. Zij heeft bijdragen geleverd aan de nieuwe versie van het beroepsprofiel Logopedie Nederland. Bovendien heeft mevrouw Dalemans tientallen publicaties op haar naam staan en is zij lid van de editorial board journals: Archives of Medicine, Clinical Rehabilitation and Biomedical Education. Sinds 2012 neemt zij via de NVAO deel aan accreditaties. Voor deze visitatie heeft mevrouw Dalemans onze handleiding voor panelleden ontvangen en is zij aanvullend geïnstrueerd over het proces van visitatie en accreditatie in het hoger onderwijs en over de werkwijze van NQA.

Opleiding:

2005 – 2010	PhD - Universiteit Maastricht
1998 – 1999	Didactische voorbereiding hoger beroepsonderwijs - Fontys Hogescholen te Tilburg
1995 – 1998	Licentiaat in Logopedie en Audiologie - Katholieke Universiteit Leuven
1992 – 1995	Logopedie - Katholieke Vlaamse Hogeschool te Antwerpen
1986 – 1992	Middelbaar onderwijs - Ursulinen te Maaseik

Werkervaring:

1999 – heden	Senior Docent Opleiding Logopedie - Zuyd Hogeschool
1998 – 1999	Schoollogopedist via LDSST regio Lanaken, logopedische screening, behandeling van articulatiestoornissen
1995 – 1999	Ziekenhuis Mc NOL - behandeling van afasie
1995 – 2001	Zelfstandig logopedist, behandeling van afasie, articulatiestoornissen, taalverwervingsstoornissen, dyslexie, dyscalculie

Overig:

2012 – heden	Projectleider Taalcoach Kentalis
2011 – 2014	Projectleider Scholing in dialoog
2011 – 2013	Projectleider RAAK-project
2010 – heden	Lid Landelijk studierichtingsoverleg Logopedie (sinds 2012 vice-voorzitter)
2010 – heden	Lid kernteam opleiding Logopedie
2002 – heden	Lid kenniskring autonomie en participatie Hogeschool Zuyd: onderzoek naar bevorderende en belemmerende factoren voor de participatie van mensen met een chronische aandoening Lid afasienet: werkgroep wetenschap

Publicaties (2010 en 2011, meer op aanvraag):

- Dalemans, R. (2011). Patiëntenperspectief op CVA zorg bij afasie: ervaringen van patiënten en naasten. Kennisnetwerk CVA Nederland. Maastricht: 1-22.
- Dalemans, R., S. Overlander, et al. (2011). "Family Needs Questionnaire: Vertaling naar het Nederlands, onderzoek naar de betrouwbaarheid en validiteit." Logopedie en foniatrie 3: 82-86.
- Dalemans, R., S. Overlander, et al. (2011). "Family Needs Questionnaire: Vertaling naar het Nederlands, onderzoek naar de begrijpelijkheid en de betrouwbaarheid." Keypoint 35(3): 5-10.
- Linders, A., T. van Bogaert, Dalemans, R., Heijkers, J. (2011). Communicatie in de zorg: een systematische literatuurstudie. Wetenschappelijk tijdschrift voor ergotherapie 3.

- Dalemans, R. J. P. (2010). Stroke survivors with aphasia and their social participation (Vol. Phd). Maastricht: Maastricht University Press.
- Dalemans, R. J. P. (2010). Afasie hoeft je niet aan de bank te kluisteren. Wetenschappelijk tijdschrift voor ergotherapie(3), 5-10.
- Dalemans, R. J. P., De Witte, L., Beurskens, A., van den Heuvel, W., & Wade, D. (2010). An investigation into social participation of people with aphasia. Disability and Rehabilitation, 32(20), 1678-1685.
- Dalemans, R. J. P., de Witte, L., Beurskens, S., van den Heuvel, W., & Wade, D. (2010). Psychometric properties of the CIQ adjusted for people with aphasia. Archives Physical and Medical Rehabilitation, 91(3), 395-399.
- Dalemans, R. J. P., de Witte, L., Wade, D., & van den Heuvel, W. (2010). Social participation through the eyes of people with aphasia. International Journal of Language and Communication Disorders, 45(5), 537-550
- Lacroix, M., Dalemans, R., Beurskens, S. (2010). Het gebruik van meetinstrumenten om activiteiten en participatie te meten bij patiënten met een neurologische ziekte. Een implementatieonderzoek. Logopedie & Foniatrie, 82, 10, 308 -314.

Mevrouw M.D.G. Hooglander

Mevrouw Hooglander is ingezet vanwege haar deskundigheid op het gebied van logopedie. Mevrouw Hooglander is werkzaam als logopedist (vakgroepvoorzitter) bij Stichting Zuidwester. Daarnaast werkt zij als gastdocent bij MMZ Albeda en MMZ Zadkine en is zij lid van de werkveldcommissie, beoordelaar afrondende portfoliogesprekken en gastdocent bij hbo-bacheloropleiding Logopedie, Hogeschool Rotterdam. Mevrouw Hooglander is lid van de Raad van Advies bij NCOI. Binnen haar laatste functie heeft zij in 2012 de visitatie van de opleiding Logopedie meegemaakt. Voor deze visitatie heeft mevrouw Hooglander onze handleiding voor panelleden ontvangen en is zij aanvullend geïnstrueerd over het proces van visitatie en accreditatie in het hoger onderwijs en over de werkwijze van NQA.

Opleiding:

1992 – 1996 Logopedie - Fontys Hogeschool te Eindhoven

Werkervaring:

2011 – heden Gastdocent - MMZ Albeda Rotterdam en Spijkenisse

2011 – heden Lid werkveldcommissie, beoordelaar afrondende portfoliogesprekken, gastdocent - Hogeschool Rotterdam

2011 – heden Lid Raad van Advies - NCOI

2010 – heden Gastdocent - MMZ Zadkine te Middelharnis

1997 – heden Logopedist (vakgroepvoorzitter) - St. Zuidwester

1996 – 1997 Logopedist - Logopediepraktijk W. Frudiger te Rotterdam

Overig:

2011 – heden Teammanager hockeyteam - ME6 Tempo '34

2008 – heden Lid Medezeggenschapsraad - Paus Joanneschool te Rotterdam

2012 Cursus: Passend Onderwijs via het NKO

Mevrouw M.P.E. Thissen

Mevrouw Thissen is ingezet als studentlid. Zij volgt de hbo-bacheloropleiding Logopedie aan Hogeschool van Arnhem en Nijmegen, waar zij lid is van de opleidingscommissie. Mevrouw Thissen volgt zanglessen en in 2011 was de release van haar eigen album 'Angel'. Mevrouw Thissen is representatief voor de primaire doelgroep van de opleiding en beschikt over studentgebonden deskundigheden met betrekking tot de studielast, de onderwijsaanpak, de voorzieningen en de kwaliteitszorg bij opleidingen in het domein. Voor deze visitatie is mevrouw Thissen aanvullend individueel geïnstrueerd over het proces van visitatie en accreditatie in het hoger onderwijs en over de werkwijze van NQA.

Opleiding:

2010 – 2014 Logopedie - Hogeschool van Arnhem en Nijmegen, Nijmegen
2003 – 2010 VWO - OverBetuwe College, Bemmelen

Werkervaring:

2013 Langdurige stage - Logopediepraktijk Roost/Hermesen, Bemmelen en Lent
2013 Logopediste onder supervisie - Logopediepraktijk Roost/Hermesen, Bemmelen
2013 Werknemer huishoudelijke zorg - Stichting Thuiszorg Midden Gelderland
2011 Korte stage - Hoorpartners, De Huessenschepoort, Huissen
2010 – 2013 Winkelmedewerker - RinkelTinkel de Speelgoedwinkel, Huissen
2010 Korte stage - Logopediepraktijk Grave, Grave
2007 – 2008 Winkelmedewerker - Boek- en muziekhandel Bruna, Huissen.

Overig:

2013 – heden Begeleider bij murderball (rolstoelrugby) - Sint Maartenskliniek, Nijmegen
Verschillende workshops betreft ademhaling, houding en stem gegeven aan leden van een koor
2011 Release eigen album 'Angel'
2004 – heden Muziekervaring

- Zanglessen (klassiek)
- Zangeres jamsessies – Panama, Amsterdam
- Zangeres voorprogramma cd-release - Sugarfactory, Amsterdam
- Gast bij verschillende radiozenders

Mevrouw M. Snel BHRM & BEd

Mevrouw Snel is ingezet als NQA-auditor. Zij heeft sinds 2005 als NQA-auditor ervaring met visiteren van bestaande en nieuwe opleidingen in verschillende sectoren binnen het hbo. Daarnaast verzorgt zij trainingen over het visitatie- en accreditatiestelsel en voert zij adviestrajecten uit. Door haar ervaring heeft zij tevens deskundigheid in het beoordelen van afstandsonderwijs. Verder is zij betrokken bij advisering over en beoordeling van EVC-procedures (Erkennen van Verworven Competenties) van aanbieders in het mbo en hbo.

Zij heeft als junior personeelsadviseur gewerkt bij een grote zorginstelling voor verstandelijk gehandicapte mensen waar zij de personele zaken behartigde van ongeveer 200 medewerkers. Zij is getraind als auditor Hoger Onderwijs NQA in samenwerking met Lloyd's Register en heeft in het najaar van 2010 deelgenomen aan de training van de NVAO en is gecertificeerd secretaris. Ook is Merijn Snel erkend assessor voor Investors in People.

Opleiding:

- 2008 – 2010 Opleidingskunde (Bachelor of Education: Training and Human Development), Hogeschool van Arnhem en Nijmegen
- 2000 – 2004 Personeel & Arbeid (Bachelor Human Resource Management), Saxion Hogeschool Enschede

Training:

- December 2010 Training Expert Investors in People, liP International (Apeldoorn, Nederland)
- November 2010 Training secretaris beoordelen opleidingen in het hoger onderwijs, NVAO
- November 2008 Training Assessor Investors in People, liP UK (Kortrijk, België)
- Maart 2004 Training Auditor Hoger Onderwijs, NQA i.s.m. Lloyd's Register

Werkervaring:

- 2010 – heden senior auditor, Netherlands Quality Agency
- 2008 – heden erkend assessor Investors in People, Netherlands Quality Agency
- 2005 – 2009 auditor, Netherlands Quality Agency
- 2004 – 2005 junior personeelsadviseur, de Twentse zorgcentra

Bijlage 4: Bezoekprogramma

Woensdag 25 september

<i>Tijdstip</i>	<i>Programmaonderdeel</i>	<i>Deelnemers</i>
9.00 – 9.30	<i>Ontvangst en rondleiding locatie Almere</i>	<i>Mw. Diana Kwast-Hoekstra, MSc Mw. drs. Annelies de Klerk</i>
9.30 – 11.15	<i>Paneloverleg en materiaal bestuderen</i>	<i>Panel</i>
11.15 – 12.00	<i>Gesprek studenten</i>	<i>Mw. Marieke Bank, jaar 2 Mw. Kristy Heiligenberg, jaar 2 Mw. Denise Keijzer, jaar 3 Mw. Kelly Lagerburg, jaar 3 Mw. Shelly Mangnus, jaar 2 Mw. Stephanie Rudelsheim, jaar 3 Mw. Thamar Steenmeijer, jaar 2</i>
12.00 – 12.45	<i>Lunch</i>	<i>Panel</i>
12.45 – 13.30	<i>Gesprek docenten</i>	<i>Dhr. Jeroen van Andel, PhD Mw. Anouk Bruggink, Bacc Mw. Diane van Diemen, MSc Mw. drs. Martine van Leeuwen Mw. drs. Judith Reijman Hinze Mw. drs. Sofie van Wessel Mw. drs. Sophia Wilkens</i>
13.45 – 14.15	<i>Gesprek Borging</i>	<i>Mw. Simone Besseling, jaar 2 Mw. drs. Annelies de Klerk Mw. Mirjam van Meningen, MEd Mw. Kirsten Schultz, bc Mw. drs. Sofia van Wessel Mw. drs. Sophia Wilkens</i>
14.15	<i>Panel vertrek naar Zwolle</i>	
16.00 – 16.30	<i>Ontvangst hoofdgebouw Zwolle</i>	<i>Dhr. dr. Frans Kok, arts MBA Mw. drs. Gertrude Priester Mw. Liesbeth Gebben, MCC</i>
16.30 – 18.30	<i>Materiaal bestuderen Zwolle</i>	<i>Panel</i>

Donderdag 26 september, locatie Zwolle

<i>Tijdstip</i>	<i>Programmaonderdeel</i>	<i>Deelnemers</i>
8.30 – 9.30	<i>Paneloverleg, materiaal bestuderen</i>	<i>Panel</i>
9.30 – 10.15	<i>Gesprek Inhoud I: afstuderen</i>	<i>Mw. Carry Lindenberg, Mli Mw. Anna Rullmann, Mhc&sw Mw. Petra Sloot, MA Dhr. Frank Demilt Dhr. dr. Jan Jukema Mw. Evelien Janssen Dhr. Dick van Peer Mw. dr. Liesbeth Schlichting</i>
10.30 – 11.15	<i>Blok Inhoud II: afstudeerfase</i>	<i>Mw. Jolien Nijenhuis Mw. Roosmarie Veerman Mw. Nicole Bouwmeester Mw. Lindy Geerink Mw. Marieke Achterberg Mw. Milou Akse Mw. Sybrine de Haan</i>
11.30 – 12.15	<i>Blok Inhoud III: propedeuse en hoofdfase</i>	<i>Mw. Christel Kikkert, jaar 2 Mw. Marjon Schuurman, jaar 2 Mw. Lisa Tankink, jaar 2 Mw. Iris Best, jaar 3 Mw. Mirjam Blaazer, jaar 3 Mw. Annelies Nouwels, jaar 4 Mw. Anke Smit, jaar 4</i>
12.15 – 13.15	<i>Lunch</i>	<i>Panel</i>
13.15 – 14.00	<i>Gesprek met docenten</i>	<i>Mw. Carlien Berends Mw. Dorien Bandel Mw. drs. Wilma Lipke Mw. Suhail Canchano Dhr. Frank Demilt Mw. Carry Lindenberg, Mli</i>
14.15 – 15.00	<i>Gesprek opleidingsmanagement (Zwolle en Almere)</i>	<i>Mw. drs. Carla Dubbelman, MMC Mw. drs. Gertrude Priester Mw. Diana Kwast-Hoekstra, MSc Mw. drs. Annelies de Klerk</i>
15.15 – 15.45	<i>Blok borging</i>	<i>Mw. Erna Tichelaar, RN, MA, MSc Mw. drs. Judith Reijman Hinze Mw. Anna Rullmann, Mhc&sw Mw. Dorien Bandel Mw. mr. Drs. Diana Wilmink</i>

		<i>Mw. Manon Schrijnemaekers*, Master in Gerontology</i>
<i>15.45 – 16.15</i>	<i>Spreekuur + rondleiding (panel splitst)</i>	<i>Mw. drs. Gertrude Priester</i>
<i>16.15 – 17.00</i>	<i>Beoordelingsoverleg panel</i>	<i>Panel</i>
<i>17.00 – 17.30</i>	<i>Tweede gesprek management en afronding</i>	<i>Mw. drs. Carla Dubbelman, MMC Mw. drs. Gertrude Priester Mw. Diana Kwast-Hoekstra, MSc Mw. drs. Annelies de Klerk</i>

Bijlage 5: Bestudeerde documenten

Bronnen Kritische Reflectie

1. Activiteitenplan 2013 domein Gezondheid en Welzijn (2013). Z.j. Z.P.
2. Bastiaanse R. en Prins R. (2011). Afasie. Houten: Bohn, Stafleu en van Loghum.
3. Berkel, H. van et.al. (2006). Toetsen in het hoger onderwijs. Houten: Bohn, Stafleu en van Loghum.
4. Buimer, A., Hofman, M. en Tichelaar, E., Jaarverslag examencommissie School of Healthcare studiejaar 2010-2011. Zwolle, Windesheim, Logopedie, Verpleegkunde, Toegepaste Gerontologie.
5. Christelijke Hogeschool Windesheim, opleidingen Verpleegkunde, Logopedie en Toegepaste Gerontologie (2012), Implementatiedocument toetscommissie, versie 20-9-2012, 2012, p4.
6. Cobben, C., Heuvel, I. van den en Priester, H.G.(2005). Bouwstenen, Nijholle-visie op leren, versie 1.0. Nijmegen.
7. College van Bestuur, (2013). Windesheimbesluit 653, studieloopbaanbegeleiding op Windesheim, p4.
8. Comité Permanent de Liaison des Orthophonistes/Logopèdes de l'Union Européenne (2007). Revision of the Minimum Standards for Education Completed by the Education Commission Adopted at the General Assembly, Riga. Geraadpleegd op: http://www.cplol.eu/eng/Revised_Min_Standards_2007_la.pdf
9. Demilt, F. , Gebben, L. en Priester, H.G. (2005). Toetsen met beleid, Opleiding Logopedie Zwolle. Zwolle, Christelijke Hogeschool Windesheim, Toetscommissie Logopedie.
10. E. Burger & M. van de Wetering (2012). Kinderen met specifieke taalstoornissen. Leuven: Acco
11. Examencommissie. (z.j.).Belangrijke informatie 2012-2013 versie 5.
12. Examencommissie (2010-2012). Belangrijke informatie 2010-2012.
13. Feedback studenten geuit op muurkrant Begeleidingsmagazijn (2010). Z.p.
14. Franssen, J. (2001). Eindrapport Prikkelen, Presteren en Profileren. Eindrapportage Commissie Accreditatie Hoger Onderwijs, Amsterdam. Geraadpleegd op: <http://www.rijksoverheid.nl/documenten-en-publicaties/rapporten/2006/01/09/prikkelenpresteren-profileren.html>
15. Gemeenschappelijke Opleidingscommissie Health Care (2011), Advies Gemeenschappelijke Opleidingscommissie 14 januari 2011, Zwolle.
16. Gordon-Brannan en Weiss (2007). Clinical management of articulatory and phonologic disorders. Lippincott Williams And Wilkins
17. HBO-raad, vereniging van hogescholen. (2012). Vreemde ogen dwingen, eindrapport Commissie externe validering examenkwaliteit hoger beroepsonderwijs. Den Haag: auteur. Geraadpleegd op: http://www.vereniginghogescholen.nl/vereniging-hogescholen/publicaties/doc_view/1637-vreemde-ogen-dwingen.
18. Hogeschool Utrecht.(2013), Aanvraag landelijk project Logopedie-opleidingen, Utrecht, Opleiding Logopedie HU.
19. Kwaliteitspanel Logopedie notulen eerstejaars Logopedie 14-2-12. (2012). Z.p.
20. Kwaliteitspanel Logopedie notulen eerstejaars Logopedie 15-2-11. (2011). Z.p.
21. Kwaliteitspanel Logopedie notulen eerstejaars Logopedie 27-11-12. (2012). Z.p.
22. Kwaliteitspanel Logopedie notulen eerstejaars Logopedie 3-7-12. (2012).Z.p.
23. Kwaliteitspanel Logopedie notulen tweedejaars Logopedie 14-2-2- 12. (2012).Z.p.
24. Kwaliteitspanel Logopedie notulen tweedejaars Logopedie 27-11-12. (2012).Z.p.
25. Kwaliteitspanel Logopedie notulen tweedejaars Logopedie 3-7-2012. (2012).Z.p.

26. Leijenaar, B. (2005), Beroepsproducten en kwaliteitseisen logopedist , Studierichtingsleidersoverleg Logopedie, z.p.
27. Leijenaar, B. (2005). Compass: Competentieprofiel Logopediestudent , Studierichtingsleiders Overleg Logopedie, z.p.
28. Lindenberg, C. en Berends, C. (2011). Didactische handleiding voor docenten logopedie , Christelijke Hogeschool Windesheim, Zwolle.
29. Moesker, G., en Roefs, E.(2006). Studentenhandleiding studieloopbaanbegeleiding, Versie School of Health Care. Zwolle, Christelijke Hogeschool Windesheim, School of Health Care.
30. Nederlands Kwalificatieraamwerk Hoger Onderwijs, compatibel met het overkoepelende Europese Kwalificatieraamwerk voor de Europese Hogeronderwijsruimte (2008) Geraadpleegd op:
http://www.nvao.net/page/downloads/Nederlands_Kwalificatieraamwerk_Hoger_Onderwijs.pdf
31. Nederlandse Vereniging voor Examens, Profiel docent-assessor, z.j.
32. Nederlandse Vereniging voor Logopedie en Foniatrie. (2003). Beroepsprofiel Logopedist , Woerden.
33. Notulen Werkveld Advies Commissie Logopedie 31 januari 2013. (2013). Z.p.
34. Notulen evaluatiegesprekken SB-groepen, 2012, z.p.
35. NVAT (2012). Afasie Interventie Schema van de Nederlandse Vereniging van Afasietherapeuten (NAIS). Geraadpleegd via: www.afasietherapie.info/NAIS.
36. NVLF (2008). Notitie 'Logopedie op school'. Woerden: NVLF
37. Ploegman, M. En D. De Bie. (2008). Aan de slag! Inspirerende opdrachten voor beroepsopleidingen, Houten: Bohn Stafleu van Loghum. Kritische Reflectie opleiding Logopedie Windesheim 45
38. Pol-Top, E.J. van der, (red). (2012). Studentenstatuut opleidingsdeel bacheloropleiding Logopedie 2012-2013. Zwolle, Christelijke Hogeschool Windesheim, opleiding Logopedie.
39. Priester, G.(2013). NSE analyse 2012 en verbeteracties, opleiding Logopedie Windesheim, Windesheim.
40. Researchcentrum voor Onderwijs en Arbeidsmarkt. (z.j.), HBO-Monitor 2010 Management Summary Christelijke Hogeschool Windesheim – Health Care (voltijd) afgestudeerden 2008-2009. Maastricht.
41. Studierichtingsleiders Overleg Logopedie. (2011). Logopedie National Diploma Supplement National Transcript, Utrecht.
42. Tichelaar, E.(2012). Jaarverslag Internationalisering School of Health Care 2010-2011-2012. Zwolle, Christelijke Hogeschool Windesheim
43. Uitkomst expertmeeting werkveld, 3-11-11 (2011). Z.p.
44. Van den Dungen, L. & M. Verboog (1998). Kinderen met Taalontwikkelingsstoornissen. Bussum: Coutinho.
45. Wentink, H., L. Verhoeven & M. van Druenen (2012). Protocol Leesproblemen en Dyslexie voor groep 1 en 2. Nijmegen: Expertisecentrum Nederlands.
46. Windesheim (2009). Windesheim Onderwijsstandaard versie 5.0. Zwolle, College van Bestuur, besluit 516.
47. Windesheim (2010), Handboek beoordelen, 3e update maart 2010. Zwolle, dienst Student- en Onderwijsservices.
48. Windesheim (2010). Verantwoordingsdocument achtergronden curriculumherziening Logopedie . Zwolle, Projectgroep herziening curriculum.
49. Windesheim (2012). Uitvoeringsreglement Studeren met een Functiebeperking 2012. Zwolle, College van Bestuur, besluit 622.
50. Windesheim (2012).Reiken naar de Top, Prestatieafspraken tussen de staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap en Windesheim. Zwolle, College van Bestuur.

51. Windesheim (2013). Activiteitenplan 2013 domein Gezondheid en Welzijn. Windesheim, domein Gezondheid en Welzijn.
52. Windesheim Flevoland (2012a). Handreiking Comakership® 2012-13; Samen-werkend-leren.
53. Windesheim Flevoland (2012b). Kadernotitie 'Onderzoek' in het regulier curriculum.
54. Windesheim Flevoland (2012c). Managementsamenvatting Metingen Tevredenheidsmetingen en evaluaties Logopedie 2011-2012.
55. Windesheim Flevoland (2012d). Professionalisering Windesheim Flevoland.
56. Windesheim Flevoland (2012e). Samen-werkend-leren. Onderwijsconcept, onderwijsmodel en curriculumkaders Windesheim Flevoland.
57. Windesheim Flevoland (2012f). Toelichting bij het format Studiehandleiding WF.
58. Windesheim Flevoland (in voorbereiding). Activiteitenplan cluster WG 2014.

Digitaal ter inzage

Op beide locaties was de digitale leeromgeving voor studenten ter inzage voor de commissie.

Studiemateriaal basis en gevorderd niveau

Op beide locaties lag van de onderwijseenheden op basis en gevorderd niveau een representatieve selectie van materialen ter inzage. Het materiaal bestond uit studiehandleidingen, studentmateriaal (toetsen en beoordelingen) en literatuurlijsten.

Aanvullende documenten, Locatie Flevoland

1. Competentieprofiel COMPASS Logopediestudent. Nederlandse Opleidingen Logopedie
2. Speech & Language therapy - National Diploma supplement national transcript
3. Opleidingsplan Logopedie Windesheim Flevoland
4. Studentenstatuut - opleidingsdeel Logopedie
5. Boks Logopedie gerelateerd aan Competentie gebieden
6. Studiegids Windesheim Flevoland
7. CV-overzicht docenten opleiding Logopedie Almere, September 2013
8. Kadernotitie 'Onderzoek' in het regulier curriculum Windesheim Flevoland
9. onderwijsontwerp en toetsplan (summatief) opleiding Logopedie - Cohort 2011
10. onderwijsontwerp en toetsplan (summatief) opleiding Logopedie - Cohort 2013
11. onderwijsontwerp en toetsplan (summatief) opleiding Logopedie - Cohort 2013 Blended Learning
12. jaarverslag Gemeenschappelijke Opleidingscommissie
13. Notulen Teambijeenkomst Gemeenschappelijke Opleidingscommissie
14. Notulen Opleidingscommissie
15. Jaarrapportage Toetscommissie verpleegkunde, Logopedie en Toegepaste Gerontologie
16. Notulen commissie toetsing Welzijn en Gezondheid
17. Taken en verantwoordelijkheden commissie toetsing Cluster Welzijn en Gezondheid
18. Benoeming examencommissie
19. Verbeterformulieren
20. Checklist Periode evaluatie periode 3
21. Team Evaluatie Periode 1 en overgang naar Periode 2 2012-2013
22. Presentatie: Evaluatie Periode 2
23. 2012-2013, Jaar 2 - Terugblik met studenten periode 1
24. Evaluatie Comakership periode 1-2 2011-2012
25. Factsheets Nederlandse Studenten Enquête

Aanvullende documenten, locatie Zwolle

Curriculumcommissie:

1. Agenda 2012-2013, 2013-2014
2. Bijstelling onderwijs semester 1 & semester 2 2013-2014
3. Opdracht curriculumcommissie
4. Verslagen en besluiten 2012-2013, 2013-2014

Examencommissie:

5. Jaarverslag 201-2011, 2011-2012
6. Benoemingsbrieven leden examencommissie
7. Jaarrapportage Toets commissie VPK/LOG/TG 2012-2013
8. Reglement van orde-examencommissie VPK/LOG/TG, concept september 2013

Gemeenschappelijk Opleidingscommissie:

9. Basisreglement van de opleidingscommissies van CHW
10. GOC jaarplanning 2012-2013
11. Advies m.b.t. OER 2013-2014/NSE 2012/KR 2013
12. Notulen
13. Overzicht leden GOC

Werkveld:

14. Notulen werkveldadviescommissie 2011-2012-2013

Studiehandleidingen Bachelor niveau 2013-2014:

15. Beoordelingsformulier onderzoeksverslag POL 2013-2014
16. Eindformulier POL 2013-2014
17. Studiewijzer Praktijkgericht Onderzoek Logopedie 2013-2014
18. Studiewijzer Stage 2 Logopedie 2013-2014

Bijlage 6: Overzicht bestudeerde afstudeerwerken

Hieronder een overzicht van de studenten (studentnummers) van wie het panel de afstudeerwerken heeft bestudeerd. Het overzicht betreft vijftien afgestudeerden van de opleiding Logopedie Zwolle. Conform de regels van de NVAO zijn alleen de studentnummers opgenomen.

1026779
1025014
1031108
1026982
1023579
1022442
1024489
206280
1015061
1018730
1007893
1025237
1016835
1015062
1010266

Bijlage 7: Verklaring van volledigheid en correctheid

Netherlands Quality Agency

Verklaring van volledigheid en correctheid van de informatie

Betreffende de visitatie van de opleiding:

Cluster Opleiding voor Logopedie

Instelling: Christelijke Hogeschool Windesheim

Visitatiedata: 25 en 26 september 2013

Ondergetekenden: *H.G. PRIESTER en D. KWAST*

vertegenwoordigend het management van de genoemde opleiding, *locatie ZWOLLE en*
in de functie van: *Hoofd opleiding Logopedie* *FLEVOLAND*

verklaart hierbij dat alle informatie ten behoeve van de visitatie van de genoemde opleiding in volledigheid en correctheid ter beschikking wordt gesteld, *waaronder informatie over alternatieve afstudeerroutes die momenteel en/of gedurende de afgelopen 6 jaar (hebben) bestaan*, zodat het visitatiepanel tot een op juiste feiten gebaseerde oordeelsvorming kan komen.

Handtekening:

A handwritten signature in black ink, consisting of several fluid, overlapping strokes. Below the signature, the name 'HG PRIESTER' is printed in a simple, sans-serif font.

HG PRIESTER

Datum:

11-7-2013